

Előfizetési árak:

Egész évre . . . 10 frt — kr.
Félévre . . . 5 » — »
Negyedévre . . . 2 » 50 »
Egy óra . . . — » 85 »
Egyes szám ára 4 kr.

Kiadóhivatal:

PÉCSETT, Mária-utca 1. sz.
a kir. itélőtábla épületével szemben,
hová az előfizetések és a lap szétküldésére vonatkozó fölszólalások intézendők.

PÉCSI FIGYELŐ

POLITIKAI NAPILAP.

Szerkesztői iroda:

PÉCSETT, Mária-utca 1.
a kir. tábla átellenében,
hová a lap szellemi részét illető minden közlemény intézendő.

Kéziratot vissza nemadunk

Hirdetéseket

a kiadóhivatal vesz föl.

Népoktatásügyünk bajai.

Pécs, 1899. május 5.

(+) Wlassics Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter ur ő excellenciája beállt statisztikusnak. Nincs ugyan szükség a Körösi József bátyánk univerzális dicsőségére, hanem a saját reszortjából kifolyólag teszi magát érdemessé a statisztikusokat megillető elismerésre.

Egy rendeletet adott ugyanis ki a kultuszminiszter, melyben a statisztikai adatokra támaszkodva, elrendeli a népiskolák ötödik és hatodik osztályának a törvény által előírt fölállítását, továbbá a három évfolyamos ismétlőiskolák létesítését is.

A rendelkezés alapjául szolgáló statisztikai adatok pedig igen szomorú világításban tüntetik föl népoktatásügyünket. Kitűnik ugyanis belőlük, hogy a múlt tanévben az országnak 16.769 elemi népiskolája közül csak 10.854 iskolában volt meg a törvény rendelkezésének megfelelő, hat évfolyammal bíró mindennapi iskolázás és hogy a 16.769 elemi népiskola közül csak 13.880 mellett volt ismétlőiskola, tehát a népiskolák 17.3 százalékában nem volt elég téve a törvény ama rendelkezésének, hogy a 12-ik életévet betöltött s általában azok a gyermekek, kik a mindennapi iskola egész hatéves tanfolyamát bevégezték, tizenöt éves koruk betöltéséig ismétlő iskolába kötelesek járni.

Ezek a statisztikai adatok előállnak most, épen harmincegy év múlva a népoktatási törvény megalkotása után s aki konstatalja, hogy a 1868. évi 38-ik törvénycikk rendelkezései ma sem teljesítettek, az senki más, mint maga a közoktatásügyi miniszter. Ez az őszinteség már magában dicsérendő körülmény; még inkább az, hogy ennek konstatalása után nyomban megteszi az intézkedést a harminceves mulasztás helyreállítására; de a legdicsérendőbb az lenne, ha az intézkedésnek meg is lenne a fogadata, illetve tennének róla odafönn, a magas miniszteriumban, hogy ideleln, az iskolafenntartók a rendelkezésnek eleget is tegyenek, vagy eleget — tehessenek!

Az iskoláról sokat lehet beszélni; fenntartásáról azonban gondoskodni kell. Nem a sok üres beszéd, nem a sok rubrikázott kimutatás az alapja az iskolaügynek, hanem a mód, hogy keresztül van-e vive és miként, a törvénynek idevágó összes rendelkezése?

Hogy nincs, azt beismeri, sőt statisztikai adatokkal bizonyítja a miniszter. Már most kérdés hogy miért nincs?

Népiskoláink jellegükre nézve három kategóriába sorozhatók: államiak, felekezeti és községi. Az államiakat, mint jellegük is mutatja, az állam tartja fönn; a másik kettőt a községek vagy a hitfelekezetek. E két utóbbi között vannak aztán olyanok is, melyeket az állam segít

lyez, mert a községnek vagy a hitfelekezetnek nincs elég pénze az összes iskolai kiadások fedezésére.

A pénzkérdés lép tehát itt is, mint az élet minden terén, előtérbe. És ha pénzkérdés a föltétele a törvény végrehajtásának, az államról csak föltételezhetjük, hogy van pénze s eleget tett már régen a törvény rendelkezéseinek. Azt látjuk azonban, hogy az állami iskolák sem különbek a többinél, mert — mint a miniszter őszintén beismeri — 1403 állami népiskola közül 549 iskolában nincs meg az ötödik és hatodik osztály. És így állván a dolog, ki az, ki követ dob a sok teher alatt nyögő iskolafenntartó községekre és hitfelekezetekre, melyek mindedig halogatták, hogy eleget tegyenek a törvénynek és szervezzék iskoláikban mind a hat osztályt s melléjük még a háromosztályú ismétlőiskolát, hogy így a nép gyermekei tizenöt éves korukig járjanak iskolába s szerezzenek annyi jártasságot a tudományok körében, a mennyi hatévi elemi iskolázás és három évi ismétlőiskola látogatása tartamára elő van írva?!

Bizony nem lehet ezért bünbakot keresni ideleln, az iskolafenntartó községek vagy hitfelekezetek körében. Ha akad egy erélyes kormány, mely a törvényt szigorúan betartatja, szint vallanak ezek mindannyian finánciális tekintet dolgában és vagy eleget tesznek a törvény követelményeinek, vagy államsegélyt kérnek és átengedik

A „Pécsi Figyelő“ tárcája.

Lemondás.

— Ott ismerkedtek meg a virágillatos bálteremben, a midőn egymást szorosán átölelve lebegtek végig a sima parkettet. Tagadhatatlanul a legcsinosabbak az egybegyültek közt. Minden szem megakadt rajtuk s irigy sóvárgás fogott el nem egy keblét.

— De ők nem törődtek mindezekkel s csak keringtek tova, lágyan susogva körül, az ébredő rózsás szerelem láncaitól lekötötten.

— Gyönyörű pár; mintha valósággal egymásnak lennének szánva, bájosabbat, festőibbet képzelni sem lehet náluk. Az impozáns világoskék habselyem jelmez és a fess huszáregyenruha fenségesen mutatott, de anélkül is méltó feltűnést keltettek volna.

— A terem hátterén a mamák és gardirozók társaságában ül kissé félrevonultan Fábán ezredes, egy beesett, sápadt arcú fiatal ember társaságában. Szemei örömben áradznak s lázasan mutat olykor a mulatók közé. Az ő leánya az a dicsőített szépség. A fiatal főhadnagy, ki oly boldogan, szeretetteljesen vezeti karon a bál csillagát: a beesett képű itju testvéröccse.

— Mit szól Dobozy úr a fiatalokhoz,

csak most az este ismerték meg egymást s már hogy rokonszenveznek, — kérdé Fábán ezredes társától, ki miként a lábadozó beteg, téveteget tekintget körös-körül s nem talál helyet, hol nyugodtan megpihenhet szemével.

— Jól érzik magukat — ejté ki elhalólag, anélkül, hogy tudná, mit is beszél.

— Maga rosszul van Zoltán, megint bizonyosan fantaziál, oly szótlán, levert; kár egészségét rongálnia, a túlságos munka árt idegeinek . . . szórakozzék . . . beszélt nyájasan az ezredes, miként szerető atya gyermekéhez.

— Igaza van uram, szórakozni kell, nincs bűnnek itt helye — kiáltott fel szinte kikelten s felkelt. A francia négyes ép beveződött s Zoltán a következő táncra kérte fel a bájos Fábán Lilát. Ambrus, a főhadnagy a többi hátralevőt kötötte le magának.

Csak most látnák az előbb még oly sápadt képű ifjút, a midőn gyengéden szorongatta a hófehér kis kacsókat s ölelé át a karcsu derekat; a midőn az aranyszőke fűrtök meg-megérintették hideg homlokát s a ruháiból kiáradó orgonailatot szívta be kéjjel.

Rá sem lehetett ismerni. A beesett szemek, mintegy karbunkulus, izzó sugarakat löveltek, az előbbi sárga arca lázas rózsaszímben játszott. — Zoltán, a költő, élvezett; át volt egészen szellemülve.

Csak egy pár percig tartott az egész

illúzió, azután miként fantomkép, eltűnt minden. A keringő véget ért; mindenki helyére sietett.

— Haza megyek, rosszul érzem magam — szól Zoltán az ezredeshez s elhagyta nesztelen, minden nagyobb feltűnés nélkül a bál-helyiséget.

Ott bent pedig folyt tovább vigan az élet; s kinek lett volna gondja egy szegény, beteg poétára? . . . Talán csak egynek, annak is futólag.

* * *

Négy hét zajlott el az estély óta. Valami változás történhetett. A vig kedélyűnek ismert költő, mintha meghasonlott volna önmagával, a novellák, a poemák, mik tőle megjelentek, magukon hordozták az életuntság, a splén nyomait, sőt őt magát sem lehetett látni sehol.

— Beteg talán? Titkol valami? . . . Beteg és titkol is.

Órák hosszat elmereng összekulcsolt karokkal íróasztalánál, időnkint néhány sort vet papírra s töpreng tovább. Mintha végrendeletét írná, oly kínos, oly szenvedő az arcvonása.

Az életrajzát írja, hűen, valóan. Nem titkol benne semmit, kitarja vérző keblét s látszik, hogy ez könnyebbüléssel van beteg lelkére.

Olykor gyenge mosoly jelenik meg

iskolákat az állam fenntartásába. De ehhez első sorban az kívántatódott volna, hogy maga az állam tett volna eleget a törvénynek s állította volna föl mind az 1403 állami népiskolában a törvényben előírt összes tanfolyamokat. S mert ezt nem tette, maga az állam az oka a népoktatási törvény fogyatékos végrehajtásának, maga az állam a bünszerzője azoknak a hiányoknak, vétkezes mulasztásoknak, melyek három évtizedesek már s okozták népoktatásügyünk bajait.

Ezek a bajok pedig tömegesek.

Három évtized mult már el a népoktatási törvények meghozatala óta s még sem valami fényes az eddigi eredmény. Az irni-olvasni nem tudók még mindig 30—40%-át teszik a statisztikai kimutatóknak.

Mi ennek az oka? Az, hogy nemcsak a törvény által megszabott rendes iskoláztatás és ismétlőiskolázás ideje, de még az egyes esztendő tanideje sem tartatik be rendszeresen. Különösen áll ez a falusi és pusztai iskoláknál, hol már április végén és májusban befejezik a tanévet, mert hát kik őrizték a libákat és malacokat a réten, ha a gyerekek iskolába járnak?! És az új tanév csak úgy október végén, szüret után kezdődik s tessék aztán hat hónap alatt elvégezni azt a tananyagot, ami tíz hónapra van előírva. S ha még e hat hónapban legalább rendszeresen járnának a tankötelesek iskolába. De nemcsak a disznóölések, nemcsak hetivásárok és betegségek az okai az elmaradásnak, de iskolát mulaszt a falusi gyerek akkor is, ha a háznál amolyan külső családi öröm áll be, például, ha a Riska tehén megborjadzik, akkor is! Az iskolamulasztókat büntetni a békeesség okáért sem tanácsos, de ha büntetik is, kérdés, mikor lesz rajtuk behajtható a büntetési összeg?!

A magyar fajnak megvan az a haszna, hogy csak a „muszáj”-nak enged. Ez a

„muszáj” a törvényben gyökerezik, csak a törvényt — kellene végrehajtani!

És itt áll elő a másik véglet. Hol a törvényt végrehajtják, ott beáll az iskolák túlzusfultsága. Némely faluban egy iskolában 150 tanuló is van. S hogy megszűbb ne menjünk, Pécssett is a szigeti-külvárosi iskolát e miatt kellene bővíteni, mert túlzusfultak az osztályai s a tanulók nagy számát nem képes befogadni.

Igen ám, de párhuzamos osztályok fölállításához pénz kell, hogy a tanítót és helyiséget fizetni lehessen. Pénz pedig nincs. Marad tehát minden a régiben.

És így feliben-harmadában leőrli a tanköteles gyermek élete hat esztendejét — nem hat, se nem öt — de sok helyen négy, sőt egy-két osztályu iskolában. Hogy mennyi műveltséget sajátíthat így el: az képzelhető. Az ismétlőiskolával van aztán még a legtöbb baj. Pécssett se tesz mást egy hivatal, csak folyton iskolamulasztási megintéseket ír, birságoló ítéleteket hoz és végrehajtásokat kér, de azért az ismétlőiskola-mulasztók száma csak nem kevesbedik.

Hogy mindezek a bajokon a törvényben előírt hatosztályu iskolák és a háromosztályu ismétlőiskolák fölállításával — ha ugyan mindenütt fölállíthatók — mennyiben lesz segítve: az nagyon illuzorius. Alaposabb orvoslás, szigorú fölügyelet és ellenőrzés s főképp a közoktatásügyi budgetnek emelése szükséges ehhez, hogy végre-valahára ne legyen az ország kormányzatának a népoktatásügy — mostoha gyermeke!

Egy mindannyiért.

— Saját tudósítónktól. —

Pécs, 1899. május 5.

Holmi szocialisztikus ize van annak a sajtópörnek, melyet ma tárgyalt a pécsi kir. törvényszék, mint esküdtbíróóság. A pör tulajdonképpen kereskedelmi pör volt, mélyen érde-

gyönyört, mert csak azért járt oly gyakran a házhoz, hogy őt, a kedvest, minél többet láthassa; de most kénytelen volt visszavonulni. Az eszménykép nem sajátja többé s neki nem szabad más boldogságának útjában állani.

Zoltánnak helyét Fábianéknál Ambrus foglalta el. Az elegáns főhadnagyot igen szívesen látták s udvarlása is tetszést keltett. Egy napon aztán kitűzték az eljegyzést. Minden ismerős eljött, csak Zoltán maradt távol, de lemondó levele és igaz szerencsekívánata ott volt s ez, jól esett.

— Beteg, írja, el nem jöhet, de tekintsek úgy, mintha köztünk lenne.

A vendégek közül nem vette észre senki, hogy a menyasszony szeméből egy köny csordult ki, midőn a levelet felolvasták.

Gyanított valamit. Rosszat sejtett. De csak mulassanak, ne tudják meg a valót, úgy is korán lesz az!

Borzadályos * csend * honol a kicsiny szobában. A kandalló tüze kialudt, nincs senki, ki ügyelne rá. Az éjjeli lámpa szomorúan pislog s meg-megvillanása fényt vet arra a sárga arca, ki ott fekszik élettelenül a bársonypamlagon.

De talán csak alszik? Hisz egy óra előtt még íróasztalánál ült és dolgozott! — Nem; megszűnt ő már szenvedni; meghalt.

Az a kis piros csik a bal szem alatt, az eldobott elefántcsont forgópisztoly, eléggé mutatják a katasztrófát.

kelvén a kereskedői osztályt, de azt a tanulságot lehetett belőle meríteni, hogy ime a tőke, a burzsoá is — szocialista ott, hol saját érdekeinek megvédéséről van szó. Legalább ezt az elvet hirdeti a »Magyar Kereskedők Lapja«, mely szerint a pénz embereit, a hitelezőket meg kell védeni attól, hogy megingott anyagi viszonyok között levő egyéneknek adjanak kölcsön; vagy hogy a kereskedelem ilyen egyéneknek, mint kereskedőknek, hitelezzen. És ezért aztán nem nézik az egyesek érdekeit; hogy gyorsan tudósítsák az összességet a kétes anyagi viszonyokról, az a céljuk s nem tekintik, hogy egyeseknek nem okoznak-e ok nélkül kárt ez által. Szóval: »Egy mindannyiért«, ez az elvük; mellőzik mindenkor a magánosok érdekeit, ha az összességről van szó; feltárják az adós baját, ha a hitelezőket kell anyagi károsodástól megóvniok; és lelepleznek mindent, a mi a tőkét veszélyezteti a tőkéből élő kistőke révén.

Ez a tanulsága a mai sajtópernek, melynek lefolyásáról tudósításunk a következő:

Pollák Soma, pécsi bejegyzett cégű kereskedő, a mult év októberében sajtóügyi feljelentést tett Szabó Endre és Kormos Alfréd budapesti hírlapírók ellen a btkv. 261. §-ába ütköző, sajtó útján elkövetett becsületsértés vétségéért, mely ügyben a mai napra tüzetett ki az esküdtszéki végtárgyalás.

Pollák Soma Jobst László dr. ügyvéd kíséretében jelent meg a végtárgyaláson; Szabó Endre és Kormos Alfréd védők nélkül jöttek el, kijelentvén, hogy maguk fogják magukat védeni.

Délelőtt 9 órakor vonult be a sajtóbíróóság a terembe, melynek padsorait a hallgatóság már egészen megtöltötte. Elnök Sávell Kálmán kuriai bíró, törvényszéki elnök volt; szavazó bírakként Koszér János és Finkey József, törvényszéki bírák szerepeltek; a jegyzőkönyvet Klausz Endre, törvényszéki aljegyző vezette.

A behívott, második évnegyedbeli esküdtek közül nem jelentek meg: Bodó Aladár dr., a ki elmaradását nem igazolta s ezért 25 forint pénzbírságot rótt rá a bíróság; Szautter Gusztáv, ki elmaradását igazolta s ezt a bíróság is elfogadta; Piacsek Gyula, ki szintén igazolatlanul volt távol és ő is 25 forint pénzbírságban részesült. Végül Jobst László dr., mint a magánvádló képviselője szerepelvén, az esküdtek között részt nem vehetett.

A költő eldobta az életet. Boldog már. Sokat szenvedett, jól esik pihennie.

Másnap az ujságok fekete kerettel hozták nevét. Mindenkit megdöbbenített a hír. A zseniális tollu poétát igen kedvelték s mindenütt őszinte részvétet keltett hirtelen elhunytja.

Doboz Ambrus, a főhadnagy volt az első, ki megjelent bátyja lakásán. A legelső, mit a halotton kívül megpillantott, a nevére címzett levél az asztalon.

Reszketve nyult érte, felbontotta és olvasta egészen lehangoltan e sorokat:

— Szeretett öcsém! Csak e szóval adom tudodra, mi vitt e végzetes tette. Szerettem! Életem úgy sem volt élet, napjaim számolvák . . . minek szenvedjek tovább? Naplómát olvasd végig, azután égesd el s ő ne tudja meg soha lelki kinjaim . . . becsüld meg őt . . . Isten veled, testvér. Zoltán.

Minden akaratával megegyezőleg történt.

A temetőben * egy * kis hant egészen elült a többtől. Valaki titokban ápolja. Meg szabad sugni. Fiatal asszonyka a gondviselő. Mintha csak az övé volna a sir, oly hüen, szeretettel gondozza

Pedig nem árulta el neki senki a titkot, hacsak maga a halott nem sugta meg.

De ő sejt mindent s tudja, ki a sirban nyugszik, — az érte halt meg.

T. L.

E szerint négy hiányzó esküdt helyett kellett ujakat keresni s az esküdtek a hallgatóság köréből beválasztották dr. Lauber Rezsőt, Nádor Lajost, Jantay Gyulát és Feiler Mihályt. Következett erre

az esküdtszék megalakítása.

Szabó Endre vádiott a visszavetés jogát Kormos Alfrédre ruházván át, az elnök kisorsolta az esküdteket. A kisorsolás közben a vádlottak visszavetették: dr. Rásky Bélát, Krausz Mórt, dr. Zöld Sándort, dr. Darányi Ferencet, dr. Rónagy Kálmánt, J. Engel Józsefet, Hirschfeld Sámuelét és Jantay Gyulát. A magánvádló visszavette: dr. Krasznay Miklóst, Hartl Gyulát, Bubregy Nándort, Horváth Jánost, dr. Vasváry Ferencet, Feiler Mihályt, dr. Szilasi Zsigmondot és Krisztián Józsefet. Mindkét részről 8—8 esküdtet vetettek vissza, mire az esküdtszék a következő 12 tagból már kisorsoltatott:

Mestrits Imre, Ruepprecht Nándor, Cigler Tivadar, Ribás János, Auber Gyula, Csukás Zoltán, Mattyasovszky Jakab, Auguszt Ferenc, Hoffmann Lajos, Kremling Károly, Póth Vilmos és Hamedli Gyula. Pótesküdtéknek kisorsolta az elnök Fülöp Mórt és Lauber Rezsőt.

Féltiz volt ekkor s az elnök az esküdtektől az esküt kivéven, erre röviden ismertette a végtárgyalás anyagát a következőkben:

Pollák Soma 1898. október 25-én Jobst László dr. ügyvéd által képviselve sajtóügyi feljelentést adott be a pécsi kir. törvényszékhez Kormos Alfréd felelős szerkesztésében és a »Fővárosi nyomda, vonalzó és papírrészvénytársaság« kiadásában megjelenő »Magyar Kereskedők Lapja« 1898. október 16-diki számában aláírás nélkül megjelent közleményben foglalt s a btkv. 261. §-ába ütköző becsületsértés vétsége miatt. A vizsgálat során a közlemény szerzőjének Szabó Endre budapesti hírlapíró derített ki s vád alá vonatott Kormos Alfréd szerkesztő is. A sértő közlemény a lap »Bukás és fizetésképtelenség« című rovatában jelent meg »Pécs, Pollák Soma« stb. bekezdéssel. A magánvádló tanukra és szakértőkre hivatkozott; az elsőrendű vádlott is tanukat és a törvényszéki szakértőt, Eybach Emil kérte meghallgatni; a másodrendű vádlott Kanovics Géza tanura történt hivatkozása azonban későn érkezett.

A hivatkozott tanuk mind meg is jelentek a végtárgyalásra. Pollák részéről: Karcz Sarolta, Kohn Jenő és Nagy Sándor, ténybeli tanuk; Kindl József és Böhm Márkus, erkölcsi tanuk; Ruh Ernő és Repics Vince, szakértő tanuk. Elsőrendű vádlott részéről: Kormos Pál, ténybeli tanu és Eybach Emil, törvényszéki szakértő.

A vádlevél felolvasása következett ezután. Ebből kitűnik, hogy az inkriminált közlemény Pollák Somáról azt a hirt hozta, hogy fizetéseit beszüntette. Oka volt ennek egyrészt egy másik kereskedő csődje, másrészt az évek óta tartó rossz üzletmenet. A csőd miatt sértett 7685 frt váltó-obligóba jutott; az ő passzívái 50.950 frtot tesznek ki, melyben benne van nevének 9000 frt hozománya és Hirschfeld Sámuelnek 14 ezer forintos követelése. Ezzel szemben 38.640 frt aktiva áll. Sértett, Krausz Simon kezessége mellett 33% kiegyezést ajánl hitelezőinek s 60 nap alatt hajlandó megfizetni. A budapesti piac 19.600 frt erejéig van a fizetésképtelenség által érdekelve. Mindez alaptalan s a btkv. 261 §-ába ütköző, sajtó útján elkövetett becsületsértés vétsége lévén, a vádlevél kéri a sajtóügyi vizsgálatot, a szerző felelősségre vonását és a végtárgyalás kitűzését. A vizsgálat eredménye az lett, hogy a közlemény írójának Losonci Szabó Endre tűnt ki, a ki azonban nem vállalta el érte a felelősséget, hanem a lap felelős szerkesztője Kormos Alfréd.

A vádlottak kihallgatása

következett ezután. Mindenek előtt az elsőrendű vádlottat hallgatta ki az általános kérdésekre az elnök.

— Ön Szabó Endre?

— Losonci Szabó Endre, feleli a vádlott. Ezután előadta, hogy nógrádmegyei, nagyoroszi születésű, 59 éves; nős, református vallású, családos; hírlapíró; ingó vagyona van. Büntetve még egyáltalán nem volt. Különös előzetes nyilatkozata a vádlevélre nem lévén, a másodrendű vádlott kihallgatása jött sorba az általános kérdésekre.

Kormos Alfréd előadja, hogy sátoraljajhelyi születésű; evangélikus, nős, családos; 46 éves; hírlapíró és szerkesztő. Büntetve még nem volt.

— Vagyona van?

— Igen.

— Milyen értékű? Mert itt a bizonyítványban nincs az érték feltüntetve.

— Mondjuk: tizezer forint.

Neki sem lévén a vádlevélre előterjeszteni valója, az inkriminált közlemény olvastott fel, mely a »Magyar Kereskedők Lapja« 1898. évi október 16-án megjelent 42-ik számában »Bukások és fizetésképtelenségek« című rovatban több ily közlemény között jelent meg.

Az elsőrendű vádlott

Szabó Endre azt vallja, hogy ő az inkriminált közleményt nem írta. Pollák Soma aláírásával egy levél érkezett hozzájuk, melyben a közlötök foglaltattak. A szerkesztő vette át a levelet s az ő fiókjába tette, hogy a rovatban feldolgozza. Ő fel is dolgozta, illetve átírta a szokásos technikai formában, amit kézírata mutat is. Ha ennek a technikai formának megfelelt volna a beküldött levél, akkor azt magát adta volna le, de mert nem felelt meg, azért írta át. Hozzá sem tett, el sem vett belőle semmit, ami a levélből konstalálható.

A közlés után harmadnapra táviratot kaptak Pollák Somától, hogy a közlés alaptalan. Azután Nagy Sándorral felutazott hozzájuk a sértett s ők megmutatták neki a levelet. A legközelebbi számban pedig a legnagyobb sajnálat mellett rektifikálták a hirt, kijelentvén, hogy misztifikáció az oka az egésznek. Ezzel a sértett nem elégedvén meg, megtette ellenük a feljelentést.

— Nem szoktak ilyen kritikus esetben kérdést intézni az érdekelthez? Hiszen így önök akár mindig felülnek?

Az elnök kérdésére elmondja a vádlott, hogy ez nem szokás. Annál kevésbé, mert a lap feladata a kereskedők védelme s hetenkint több ilyen levelet kaptak, melyben az illetők maguk tudatták fizetésképtelenségüket. Neki különben sem volt feladata ezt vizsgálni, ő feldolgozta, mit a szerkesztő rábizott. Pontosan, a krajcárokig le volt a levélben írva minden, tehát nem írhatta más, csak az érdekelte, ki vagyónállapotát egyedül ismerhette ilyen pontosan. Inkább még szolgálatot vélték tenni a közlés által Polláknak, semhogy hamis hirt akartak volna róla terjeszteni.

— Előfizetője volt-e a lapnak Pollák?

— Nem tudom, mert a kiadóhivatal ügyeit nem ismerem. Közleményt máskor sosem kaptunk tőle s összeköttetésben sosem voltunk.

Jobst László dr.: A levél teljesen fehér papirosra volt írva, melyen cégnyomás sem volt. Nem tűnt fel ez önnek? Hát a boríték milyen volt s megvan-e?

Vádlott: Nem tűnt fel. Én meg se néztem. A rovatot pénteken készítettem el s az óriási anyaghalmazban idom se volt a levél-papirost nézegetni. Fel kellett tételeznem, hogy a szerkesztő megvizsgálta. Én nem a külalakot, hanem a beltartalmat voltam hivatva elbírálni. A levélborítékot nem láttam; az szerkesztőm kezében maradt s bizonyára elhanyagta, mert a levélborítékokat nem szoktuk megtartani.

Elnök: Tehát elvállalja-e a közleményért a felelősséget?

Vádlott: Nem. A kézirat az enyém, átírtam a beküldött levél alapján. Az átírásért azonban elvállalom a felelősséget.

A másodrendű vádlott

Kormos Alfréd szintén elutasítja magától a közlemény szerzőségét. A levél igazolja, hogy azt Pécsről kapták s a rovatvezető feladatához képest átírta és így lett a lapban közölve.

— Ön vette át a levelet?

— Nem.

— Ön tette a rovatvezető fiókjába?

— Nem emlékszem.

— Mikor látta a levelet?

— A közlemény megjelenése után.

— Hol van a borítékja a levélnek?

— Nincs meg. Nem szoktuk a levélborítékokat összegyűjteni.

— Meggyőződést mért nem szereztek a levél hitelessége felől?

— Tizenkilencedik évfolyamban van a lapunk. Ez volt az első eset, mikor nem igaz közlést kaptunk. Különböző rektifikációk és demontik a legmagasabb körök magánügyeit érdeklő közleményeknél is előfordulnak.

Ezután előadja a vádlott, hogy a rovatban többek között jelent meg a Pollák Somáról szóló hír. A lap a magyar kereskedők összességének érdekeit védi; épen ezért nem szabad kutatniok, ha egyesek anyagi dolgáról hirt kapnak, hanem sietniük kell a közreadással, hogy az összességet figyelmeztessék, nehogy ily veszélyes esetben is kölcsönt és hitelt nyujtsanak az illetőnek. Rendesen vezetett rovatban történik ez, külföldi lapok mintájára. S ez esetben specialiter azért sem kutathattak a levél valósága után, mert sietni kellett a közreadással.

Jobst László dr. konstatálni kéri, hogy a levél október 11-én kelt s a lap 16-án jelent meg.

Elnök: Hogy a levelet mikor kapták kézhez, a levélborítékkal igazolható.

Vádlott: Az nincs meg.

Több kevésbé fontos kérdés után a másodrendű vádlott kihallgatása is végetért s átérték

a bizonyítás anyaga

körüli előadásra.

Jobst László dr. annak cáfolatául, hogy a lap sosem ült fel máskor ily közléssel, előadja, hogy a sértő közleményt tartalmazó számban is van egy rektifikáció Weinberger Henrik ügyére nézve. Ez nem sporadikus eset volt, hanem rendszer. Kéri majd annak felolvasását, mibe vádlottak beleegyeztek.

Jobst László dr.: Ifj. Schwarz Benőről 1897. január 12-én hasonló hamis hirt közöltek. Megelőzőleg a lap előfizetőséggyűjtője járt Schwarznál, de ő nem fizetett elő. Kéri a közleményt felolvasni és a tanút kihallgatni. Vádlottak ezt sem elleneztek.

Jobst László dr.: Karch és Kohn tanukkal bizonyítani kívánja, hogy 1898. év nyarán Pollák Sománál is járt az előfizető kolportőr. Pollák ezt majd személyesen is elmondja, elég az hozzá, a hamis közlemény ezután jelent meg. Nagy Sándor és Pollák Soma megjelentek Budapesten s mikor nekik a levelet felmutatták Kormosék, az egy teljesen gyűretlen papír volt, mely összehajtván és borítékba téve sosem volt. Mikor Nagy Sándor erre figyelmeztette őket, fenyegették, hogy ne tegyenek feljelentést, mert az ő karjuk messze él!

Vádlottak az első két tanu kihallgatásába beleegyeztek, de Nagy Sándor kihallgatását elleneztek.

Jobst László dr. kéri továbbá a szakértőket kihallgatni, hogy az állítólagos pécsi levél és elsőrendű vádlott kézírata ugyanegy írás. Becsatolja Szabónak a panaszos által neki átadott több kéziratát is összehasonlítás végett.

Szabó Endre kéri az írásszakértők meghallgatását, sőt íráspróbát is saját érdekében.

Magánvádló ezt nem ellenzi s végül erkölcsi tanuknak Kindl Józsefet és Böhm Márkust nevezi meg.

Szabó Endre Kormos Pál tanuval igazolni kívánja, hogy a levél tényleg Pécsről

iskoláikat az állam fönntartásába. De ehhez első sorban az kívántatódott volna, hogy maga az állam tett volna eleget a törvénynek s állította volna föl mind az 1403 állami népiskolában a törvényben előírt összes tanfolyamokat. S mert ezt nem tette, maga az állam az oka a népoktatási törvény fogyatékos végrehajtásának, maga az állam a bünszerzője azoknak a hiányoknak, vétkes mulasztásoknak, melyek három évtizedesek már s okozták népoktatásügyünk bajait.

Ezek a bajok pedig tömegesek.

Három évtized mult már el a népoktatási törvények meghozatala óta s még sem valami fényes az eddigi eredmény. Az irni-olvasni nem tudók még mindig 30—40%-át teszik a statisztikai kimutatóknak.

Mi ennek az oka? Az, hogy nemcsak a törvény által megszabott rendszeres iskoláztatás és ismétlőiskolázás ideje, de még az egyes esztendő tanideje sem tartatik be rendszeresen. Különösen áll ez a falusi és pusztai iskoláknál, hol már április végén és májusban befejezik a tanévet, mert hát kik őrizték a libákat és malacokat a réten, ha a gyerekek iskolába járnak?! És az új tanév csak úgy október végén, szüret után kezdődik s tessék aztán hat hónap alatt elvégezni azt a tananyagot, ami tíz hónapra van előírva. S ha még e hat hónapban legalább rendszeresen járnának a tankötelesek iskolába. De nemcsak a disznóölések, nemcsak hetivásárok és betegségek az okai az elmaradásnak, de iskolát mulaszt a falusi gyerek akkor is, ha a háznál amolyan külső családi öröm áll be, például, ha a Riska tehén megborjadzik, akkor is! Az iskolamulasztókat büntetni a békesség okáért sem tanácsos, de ha büntetik is, kérdés, mikor lesz rajtuk behajtható a büntetési összeg?!

A magyar fajnak megvan az a haszna, hogy csak a „muszáj“-nak enged. Ez a

„muszáj“ a törvényben gyökerezik, csak a törvényt — kellene végrehajtani!

És itt áll elő a másik véglet. Hol a törvényt végrehajjták, ott beáll az iskolák túlszűfolttsága. Némely faluban egy iskolában 150 tanuló is van. S hogy messzebb ne menjünk, Pécsen is a szigeti-külvárosi iskolát e miatt kellene bővíteni, mert túlszűfoltak az osztályai s a tanulók nagy számát nem képes befogadni.

Igen ám, de párhuzamos osztályok fölállításához pénz kell, hogy a tanítót és helyiséget fizetni lehessen. Pénz pedig nincs. Marad tehát minden a régiben.

És így feliben-harmadában leőrli a tanköteles gyermek élete hat esztendejét — nem hat, se nem öt — de sok helyen négy, sőt egy-két osztályu iskolában. Hogy mennyi műveltséget sajátíthat így el: az képzeltető. Az ismétlőiskolával van aztán még a legtöbb baj. Pécsen se tesz mást egy hivatal, csak folyton iskolamulasztási megintéseket ír, bírságoló ítéleteket hoz és végrehajtásokat kér, de azért az ismétlőiskola-mulasztók száma csak nem kevesbedik.

Hogy mindezek a bajokon a törvényben előírt hatosztályu iskolák és a háromosztályu ismétlőiskolák fölállításával — ha ugyan mindenütt fölállíthatók — mennyiben lesz segítve: az nagyon illuzorius. Alaposabb orvoslás, szigorú fölügyelet és ellenőrzés s főképp a közoktatásügyi budgetnek emelése szükséges ehhez, hogy végre-valahára ne legyen az ország kormányzatának a népoktatásügy — mostoha gyermeke!

Egy mindannyiért.

— Saját tudósítónktól. —

Pécs, 1899. május 5.

Holmi szocialisztikus ize van annak a sajtópörnek, melyet ma tárgyalt a pécsi kir. törvényszék, mint esküdtbíróóság. A pör tulajdonképpen kereskedelmi pör volt, mélyen érde-

gyönyört, mert csak azért járt oly gyakran a házhoz, hogy őt, a kedvest, minél többet láthassa; de most kénytelen volt visszavonulni. Az eszménykép nem sajátja többé s neki nem szabad más boldogságának útjában állani.

Zoltánnak helyét Fábianéknál Ambrus foglalta el. Az elegáns főhadnagyot igen szívesen látták s udvarlása is tetszést keltett. Egy napon aztán kitűzték az eljegyzést. Minden ismerős eljött, csak Zoltán maradt távol, de lemondó levele és igaz szerencsekívánata ott volt s ez, jól esett.

— Beteg, írja, el nem jöhet, de tekintsek úgy, mintha köztünk lenne.

A vendégek közül nem vette észre senki, hogy a menyasszony szeméből egy köny csordult ki, midőn a levelet felolvasták.

Gyanított valamit. Rosszat sejtett.

De csak mulassanak, ne tudják meg a valót, úgy is korán lesz az!

Borzadályos * csend * honol a kicsiny szobában. A kandalló tüze kialudt, nincs senki, ki ügyelne rá. Az éjjeli lámpa szomoruan pislog s meg-megvillanása fényt vet arra a sárga ardra, ki ott fekszik élettelenül a bársonypamlagon.

De talán csak alszik? Hisz egy óra előtt még íróasztalánál ült és dolgozott! — Nem; megszűnt ő már szenvedni; meghalt.

Az a kis piros csik a bal szem alatt, az eldobott elefántcsont forgópisztoly, eléggé mutatják a katasztrófát.

kelvén a kereskedői osztályt, de azt a tanulságot lehetett belőle meríteni, hogy ime a tőke, a burzsoá is — szocialista ott, hol saját érdekeinek megvédéséről van szó. Legalább ezt az elvet hirdeti a »Magyar Kereskedők Lapja«, mely szerint a pénz embereit, a hitelezőket meg kell védeni attól, hogy megingott anyagi viszonyok között levő egyéneknek adjanak kölcsön; vagy hogy a kereskedelem ilyen egyéneknek, mint kereskedőknek, hitelezzen. És ezért aztán nem nézik az egyesek érdekeit; hogy gyorsan tudósítsák az összességet a kétes anyagi viszonyokról, az a céljuk s nem tekintik, hogy egyeseknek nem okoznak-e ok nélkül kárt ez által. Szóval: »Egy mindannyiért«, ez az elvük; mellőzik mindenkor a magánosok érdekeit, ha az összességről van szó; feltárják az adós baját, ha a hitelezőket kell anyagi károsodástól megóvniok; és lelepleznek mindent, a mi a tőkét veszélyezteti a tőkéből élő kistőke révén.

Ez a tanulsága a mai sajtópernek, melynek lefolyásáról tudósításunk a következő:

Pollák Soma, pécsi bejegyzett cégű kereskedő, a mult év októberében sajtóügyi feljelentést tett Szabó Endre és Kormos Alfréd budapesti hírlapírók ellen a btkv. 261. §-ába ütköző, sajtó útján elkövetett becsületsértés vétségéért, mely ügyben a mai napra tüzetett ki az esküdtszéki végtárgyalás.

Pollák Soma Jobst László dr. ügyvéd kíséretében jelent meg a végtárgyaláson; Szabó Endre és Kormos Alfréd védő nélkül jöttek el, kijelentvén, hogy maguk fogják magukat védeni.

Délelőtt 9 órakor vonult be a sajtóbíróóság a terembe, melynek padsorait a hallgatóság már egészen megtöltötte. Elnök Sávell Kálmán kuriai bíró, törvényszéki elnök volt; szavazó bírakként Koszér János és Finkey József, törvényszéki bírák szerepeltek; a jegyzőkönyvet Klausz Endre, törvényszéki aljegyző vezette.

A behívott, második évnegyedbeli esküdtek közül nem jelentek meg: Bodó Aladár dr., a ki elmaradását nem igazolta s ezért 25 forint pénzbírságot rótt rá a bíróság; Szautter Gusztáv, ki elmaradását igazolta s ezt a bíróság is elfogadta; Piacsek Gyula, ki szintén igazolatlanul volt távol és ő is 25 forint pénzbírságban részesült. Végül Jobst László dr., mint a magánvádló képviselője szerepelvén, az esküdtek között részt nem vehetett.

A költő eldobta az életet. Boldog már. Sokat szenvedett, jól esik pihennie.

Másnap az ujságok fekete kerettel hozták nevét. Mindenkit megdöbentett a hír. A zseniális tollu poétát igen kedvelték s mindenütt őszinte részvétet keltett hirtelen elhunyt.

Doboz Ambrus, a főhadnagy volt az első, ki megjelent bátyja lakásán. A legelső, mit a halotton kívül megpillantott, a nevére címzett levél az asztalon.

Reszketve nyult érte, felbontotta és olvasta egészen lehangoltan e sorokat:

— Szeretett öcsém! Csak e szóval adom tudodra, mi vitt e végzetes tetterre. Szerettem! Életem úgy sem volt élet, napjaim számolvák . . . minek szenvedjek tovább? Naplomat olvasd végig, azután égesd el s ő ne tudja meg soha lelki kinjaim . . . becsüld meg őt . . . Isten veled, testvér. Zoltán.

Minden akaratával megegyezőleg történt.

A temetőben * egy * kis hant egészen elüt a többtől. Valaki titokban ápolja. Meg szabad sugni. Fiatal asszonyka a gondviselő. Mintha csak az övé volna a sir, oly hüen, szeretettel gondolja.

Pedig nem árulta el neki senki a titkot, hacsak maga a halott nem sugta meg.

De ő sejt mindent s tudja, ki a sirban nyugszik, — az érte halt meg.

T. L.

ajakán; — bizonyosan valami kellemes emlék juthatott eszébe.

— Szegény Zoltán szenvedsz, mert gyáva voltál, a midőn vetélytárs nélkül, ki bár testvéred is, nem merted bevallani emésztő szerelmed s habozásoddal eldobtad az álmodozott csábos jövőt s megvártad, hogy más legyen bátrabb nálad. És most keseregsz, midőn minden már késő. De talán jobb is így!

Hosszu két éven át szerette, imádtá a költő titokban a szép Lilát. Csak róla fantáziált szüntelen, ez sarkalta a munkában és ez emésztette egészségét. Mindennapos vendég volt Fábianéknál s ennek dacára titkát oly mélyen őrzé, hogy még az sem gyanítá, kiért annyit szenvedett, mily rémséges küzdelem dül szívében.

De azon a bál estélyen nem tudta magát eléggé visszatartani s Lila észrevette a rejtegetett sebet, de sajnós, nem volt már módjában azt behegeszthetni.

Megszerette a deli főhadnagyot, ki-nek jelleme rokonszenvezett ábrándozó lelkületével.

De hát miért is volt oly bátortalan? Hiszen mint költőnek a legkönnyebb lett volna érzelmét kifejeznie; és ő nem tette. Elég boldogtalan volt, nem akart mást is azzá tenni. Tudta, hogy halálos betegség csiráját hordozza magában s évei meg vannak számolva. Ezért szeretett csak titokban s rejté szíve mélyébe.

De ott meggyőződött, hogy ideálja rá nézve elveszett, midőn öcsce mint komoly udvarló lépett fel. Megelegette a fojtogatott

E szerint négy hiányzó esküdt helyett kellett újakat keresni s az esküdtek a hallgatóság köréből beválasztották dr. Lauber Rezsőt, Nádor Lajost, Jantay Gyulát és Feiler Mihályt. Következett erre

az esküdtszék megalakítása.

Szabó Endre vádlott a visszavetés jogát Kormos Alfrédre ruháztán át, az elnök kisorsolta az esküdteket. A kisorsolás közben a vádlottak visszavetették: dr. Rásky Bélát, Krausz Mórt, dr. Zöld Sándort, dr. Darányi Ferencet, dr. Rónaky Kálmánt, J. Engel Józsefet, Hirschfeld Sámuelét és Jantay Gyulát. A magánvádló visszavetette: dr. Krasznay Miklóst, Hartl Gyulát, Bubregy Nándort, Horváth Jánost, dr. Vasváry Ferencet, Feiler Mihályt, dr. Szilasi Zsigmondot és Krisztián Józsefet. Mindkét részről 8—8 esküdtet vetettek vissza, mire az esküdtszék a következő 12 tagból már kisorsoltatott:

Mestrits Imre, Ruepprecht Nándor, Cigler Tivadar, Ribás János, Auber Gyula, Csukás Zoltán, Mattyasovszky Jakab, Auguszt Ferenc, Hoffmann Lajos, Kremling Károly, Póth Vilmos és Hamedli Gyula. Pótesküdtéknek kisorsolta az elnök Fülöp Mórt és Lauber Rezsőt.

Féltiz volt ekkor s az elnök az esküdtektől az esküt kivéven, erre röviden ismertette a végtárgyalás anyagát a következőkben:

Pollák Soma 1898. október 25-én Jobst László dr. ügyvéd által képviselve sajtóügyi feljelentést adott be a pécsi kir. törvényszékhez Kormos Alfréd felelős szerkesztésében és a »Fővárosi nyomda, vonalzó és papírrészvénytársaság« kiadásában megjelenő »Magyar Kereskedők Lapja« 1898. október 16-diki számában aláírás nélkül megjelent közleményben foglalt s a btkv. 261. §-ába ütköző becsületsértés vétsége miatt. A vizsgálat során a közlemény szerzőjének Szabó Endre budapesti hírlapíró derített ki s vád alá vonatott Kormos Alfréd szerkesztő is. A sértő közlemény a lap »Bukás és fizetésképtelenség« című rovatában jelent meg »Pécs, Pollák Soma« stb. bekezdéssel. A magánvádló tanukra és szakértőkre hivatkozott; az elsőrendű vádlott is tanukat és a törvényszéki szakértőt, Eybach Emil kérte meghallgatni; a másodrendű vádlott Kanovics Géza tanura történt hivatkozása azonban későn érkezett.

A hivatkozott tanuk mind meg is jelentek a végtárgyalásra. Pollák részéről: Karcz Sarolta, Kohn Jenő és Nagy Sándor, ténybeli tanuk; Kindl József és Böhm Márkus, erkölcsi tanuk; Ruh Ernő és Repics Vince, szakértő tanuk. Elsőrendű vádlott részéről: Kormos Pál, ténybeli tanu és Eybach Emil, törvényszéki szakértő.

A vádló felolvasása következett ezután. Ebből kitűnik, hogy az inkriminált közlemény Pollák Somáról azt a hírt hozta, hogy fizetéseit beszüntette. Oka volt ennek egyrészt egy másik kereskedő csődje, másrészt az évek óta tartó rossz üzletmenet. A csőd miatt sértett 7685 frt váltó-obligóba jutott; az ő passzívái 50.950 frtot tesznek ki, melyben benne van nevének 9000 frt hozománya és Hirschfeld Sámuelnek 14 ezer forintos követelése. Ezzel szemben 38.640 frt aktiva áll. Sértett, Krausz Simon kezessége mellett 33% kiegyezést ajánl hitelezőinek s 60 nap alatt hajlandó megfizetni. A budapesti piac 19.600 frt erejéig van a fizetésképtelenség által érdekelve. Mindez alaptalan s a btkv. 261 §-ába ütköző, sajtó útján elkövetett becsületsértés vétsége lévén, a vádló kéri a sajtóügyi vizsgálatot, a szerző felelősségre vonását és a végtárgyalás kitűzését. A vizsgálat eredménye az lett, hogy a közlemény írójának Losonci Szabó Endre tűnt ki, a ki azonban nem vállalta el érte a felelősséget, hanem a lap felelős szerkesztője Kormos Alfréd.

A vádlottak kihallgatása

következett ezután. Mindenek előtt az elsőrendű vádlottat hallgatta ki az általános kérdésekre az elnök.

— Ön Szabó Endre?

— Losonci Szabó Endre, feleli a vádlott.

Ezután előadta, hogy nógrádmegyei, nagyoroszi születésű, 59 éves; nős, református vallású, családostól; hírlapíró; ingó vagyona van. Büntetve még egyáltalán nem volt. Különös előzetes nyilatkozata a vádlóval nem lévén, a másodrendű vádlott kihallgatása jött sorba az általános kérdésekre.

Kormos Alfréd előadja, hogy sátoraljajhelyi születésű; evangélikus, nős, családostól; 46 éves; hírlapíró és szerkesztő. Büntetve még nem volt.

— Vagyona van?

— Igen.

— Milyen értékű? Mert itt a bizonyítványban nincs az érték feltüntetve.

— Mondjuk: tizezer forint.

Neki sem lévén a vádlóval előterjeszteni valója, az inkriminált közlemény olvastott fel, mely a »Magyar Kereskedők Lapja« 1898. évi október 16-án megjelent 42-ik számában »Bukások és fizetésképtelenségek« című rovatban több ily közlemény között jelent meg.

Az elsőrendű vádlott

Szabó Endre azt vallja, hogy ő az inkriminált közleményt nem írta. Pollák Soma aláírásával egy levél érkezett hozzájuk, melyben a közlöttök foglaltattak. A szerkesztő vette át a levelet s az ő fiókjába tette, hogy a rovatban feldolgozza. Ő fel is dolgozta, illetve átírta a szokásos technikai formában, amit kézírata mutat is. Ha ennek a technikai formának megfelelt volna a beküldött levél, akkor azt magát adta volna le, de mert nem felelt meg, azért írta át. Hozzá sem tett, el sem vett belőle semmit, ami a levélből konstalálható.

A közlés után harmadnapra táviratot kaptak Pollák Somától, hogy a közlés alaptalan. Azután Nagy Sándorral felutazott hozzájuk a sértett s ők megmutatták neki a levelet. A legközelebbi számban pedig a legnagyobb sajnálat mellett rektifikálták a hírt, kijelentvén, hogy misztifikáció az oka az egésznek. Ezzel a sértett nem elégedvén meg, megtette ellenük a feljelentést.

— Nem szoktak ilyen kritikus esetben kérdést intézni az érdekelthez? Hiszen így önök akár mindig felülnek?

Az elnök kérdésére elmondja a vádlott, hogy ez nem szokás. Annál kevésbé, mert a lap feladata a kereskedők védelme s hetenkint több ilyen levelet kaptak, melyben az illetők maguk tudatták fizetésképtelenségüket. Neki különben sem volt feladata ezt vizsgálni, ő feldolgozta, mit a szerkesztő rábizott. Pontosan, a krajcárokig le volt a levélben írva minden, tehát nem írhatta más, csak az érdekelte, ki vagyonállapotát egyedül ismerhette ilyen pontosan. Inkább még szolgálatot vétek tenni a közlés által Polláknak, sem hogy hamis hírt akartak volna róla terjeszteni.

— Előfizetője volt-e a lapnak Pollák?

— Nem tudom, mert a kiadóhivatal ügyeit nem ismerem. Közleményt máskor sosem kaptunk tőle s összeköttetésben sosem voltunk.

Jobst László dr.: A levél teljesen fehér papirosra volt írva, melyen cégnyomás sem volt. Nem tűnt fel ez önnek? Hát a boríték milyen volt s megvan-e?

Vádlott: Nem tűnt fel. Én meg se néztem. A rovatot pénteken készítettem el s az óriási anyaghalmazban időm se volt a levélpapirost nézegetni. Fel kellett tételeznem, hogy a szerkesztő megvizsgálta. Én nem a külalakot, hanem a beltartalmat voltam hivatva elbírálni. A levélborítékot nem láttam; az szerkesztőm kezében maradt s bizonyára elhanyagolta, mert a levélborítékokat nem szoktuk megtartani.

Elnök: Tehát elvállalja-e a közleményért a felelősséget?

Vádlott: Nem. A kézirat az enyém, átírtam a beküldött levél alapján. Az átírásért azonban elvállalom a felelősséget.

A másodrendű vádlott

Kormos Alfréd szintén elutasítja magától a közlemény szerzőségét. A levél igazolja, hogy azt Pécsről kapták s a rovatvezető feladatához képest átírta és így lett a lapban közölve.

— Ön vette át a levelet?

— Nem.

— Ön tette a rovatvezető fiókjába?

— Nem emlékszem.

— Mikor látta a levelet?

— A közlemény megjelenése után.

— Hol van a borítékja a levélnek?

— Nincs meg. Nem szoktuk a levélborítékokat összegyűjteni.

— Meggyőződést mért nem szereztek a levél hitelessége felől?

— Tizenkilencedik évfolyamban van a lapunk. Ez volt az első eset, mikor nem igaz közlést kaptunk. Különböző rektifikációk és demontik a legmagasabb körök magánügyeit érdeklő közleményeknél is előfordulnak.

Ezután előadja a vádlott, hogy a rovatban többek között jelent meg a Pollák Somáról szóló hír. A lap a magyar kereskedők összességének érdekeit védi; épen ezért nem szabad kutatniok, ha egyesek anyagi dolgáról hírt kapnak, hanem sietniök kell a közreadással, hogy az összességet figyelmeztessék, ne hogy ily veszélyes esetben is kölcsönt és hitelt nyujtsanak az illetőknek. Rendszeresen vezetett rovatban történik ez, külföldi lapok mintájára. S ez esetben specialiter azért sem kutathattak a levél valósága után, mert sietni kellett a közreadással.

Jobst László dr. konstatálni kéri, hogy a levél október 11-én kelt s a lap 16-án jelent meg.

Elnök: Hogy a levelet mikor kapták kézhez, a levélborítékkal igazolhatná.

Vádlott: Az nincs meg.

Több kevésbé fontos kérdés után a másodrendű vádlott kihallgatása is végetért s átérték

a bizonyítás anyaga

körüli előadásra.

Jobst László dr. annak cáfolatául, hogy a lap sosem ült fel máskor ily közléssel, előadja, hogy a sértő közleményt tartalmazó számban is van egy rektifikáció Weinberger Henrik ügyére nézve. Ez nem sporadikus eset volt, hanem rendszer. Kéri majd annak felolvasását, mibe vádlottak beleegyeztek.

Jobst László dr.: Ifj. Schwarz Benőről 1897. január 12-én hasonló hamis hírt közöltek. Megelőzőleg a lap előfizetőséggyűjtője járt Schwarznál, de ő nem fizetett elő. Kéri a közleményt felolvasni és a tanút kihallgatni. Vádlottak ezt sem elleneztek.

Jobst László dr.: Karch és Kohn tanukkal bizonyítani kívánja, hogy 1898. év nyarán Pollák Sománál is járt az előfizető kolportőr. Pollák ezt majd személyesen is elmondja, elég az hozzá, a hamis közlemény ezután jelent meg. Nagy Sándor és Pollák Soma megjelentek Budapesten s mikor nekik a levelet felmutatták Kormosék, az egy teljesen gyűretlen papír volt, mely összehajtván és borítékba téve sosem volt. Mikor Nagy Sándor erre figyelmeztette őket, fenyegették, hogy ne tegyenek feljelentést, mert az ő karjuk messze elér!

Vádlottak az első két tanu kihallgatásába beleegyeztek, de Nagy Sándor kihallgatását elleneztek.

Jobst László dr. kéri továbbá a szakértőket kihallgatni, hogy az állítólagos pécsi levél és elsőrendű vádlott kézírata ugyanegy írás. Becsatorlja Szabónak a panaszos által neki átadott több kéziratát is összehasonlítás végett.

Szabó Endre kéri az írásszakértők meghallgatását, sőt íráspróbát is saját érdekében.

Magánvádló ezt nem ellenzi s végül erkölcsi tanuknak Kindl Józsefet és Böhm Márkust nevezi meg.

Szabó Endre Kormos Pál tanuval igazolni kívánja, hogy a levél tényleg Pécsről

érkezett s ő mint segédszerkesztő tette vádolt fiókjába. Kanovics Géza tanu megjelent; kéri kihallgatni, mert jelen volt, mikor a levél Pécsről érkezett. Végül egész csomó lapot csatol be, melyek ily hírek közlésével telvék.

Jobszt László dr. mindezt nem ellenzi, de kéri Kormost megkérdezni, hogy mért mondta a vizsgálóbíró előtt, hogy a levelet látta és elvállalja-e a közleményért a felelősséget?

Kormos Alfréd azt válaszolja, hogy ő csak azt mondta, hogy »levelet kaptam«, de a levelet nem látta a közlés előtt; csak utána, mikor Nagy Sándornak megmutatta és cinkografiai másolatot is készített róla, hogy Pécsen az apokrif levél íróját nyomozhassák. A közleményért, a mennyiben a törvény kötelezi, annyiban — mint felelős szerkesztő — elvállalja a felelősséget.

Háromnegyed tizenegy volt ekkor s a bíróság a bizonyítási eljárás feletti határozathozatal végett visszavonult.

Tanu-kihallgatás.

A kir. törvényszék hosszabb tanácskozás után elrendelte a bizonyítási eljárás megindítását, a kért szakértői szemlét és a tanuk meghallgatását. És pedig: Schwarz Benő, Karch Sarolta, Kohn Jenő, Nagy Sándor, Hoffmann Lajos, Kindl József, Böhm Márkus, Kormos Pál, Kanovics Géza tanuk kihallgatását rendelte el a törvényszék, mit megelőzőleg, annak bizonyítására, hogy az inkriminált közlemény kézírata s az állítólag Pécsről érkezett levél kézírása ugyanazonos-e, irásszakértőkül a törvényszék *Eybach* Emilt, *Ruh* Ernőt és *Repics* Vincét nevezte ki. Az irásszakértők visszavonulása után felolvasták az inkriminált cikket, az arra következő rektifikációt és a Magyar Kereskedők Lapja 42. számában közölt *Weinberger* Henrik című közleményt.

Azután valamennyi tanu megeskete után a kir. törvényszék *Schwarz* Benőt hallgatta ki. Elnök kérdésére előadja, hogy 1897. évben egy ügynök járt nála, ki előfizetésre ajánlott valamely kereskedelmi szakközlönyt. Hogy ez a Magyar Kereskedők Lapja volt-e, arra nem emlékszik. Rövid idővel ezután egy közlemény jelent meg a Magyar Kereskedők Lapjában, mely szerint tanu körülbelül negyven ezer forint passzívával csődbe jutott, mi tanunak elképzelhető károkat okozott, úgy, hogy csak jóakaróinak megfeszített erejű intervenciója folytán tudott a bukástól megmenekülni.

Szabó Endre elsőrendű vádlott ama kérdésére, hogy a bécsi »Creditoren Verein« szakközlönyében nem-e jelent meg ez a csőd-hír, tanu azt feleli, hogy eme hír csupán a »Magyar Kereskedők Lapjában« és a »Pester Lloyd«-ban látott napvilágot. A második tanu:

Karch Sarolta, Pollák Soma magánvádló könyvelője azt vallja, hogy főnöknél jártak emberek, kik előfizetésre ajánlották a Magyar Kereskedők Lapját, hogy ki és mikor, azt nem tudja. Arra emlékszik, hogy az illető igen erőszakos és követelő modorban lépett fel, fenyegetést nem használt. Az inkriminált közlemény azután jelent meg, miután a lap ügynöke főnöknél járt.

Kohn Jenő segéd Pollák Sománál, vallja, hogy ő is emlékszik, hogy a Magyar Kereskedők Lapjának ügynöke járt főnöknél, a lapot ajánlotta előfizetésre s ezt a kitélt használta, hogy: »A Magyar Kereskedők Lapja a kereskedőknek igen nagy hasznára lehet, de árt hat is.«

Elnök: Határozottan emlékszik, hogy az ügynök ezt a kitélt használta?

Tanu: Igen. Ez volt az, mi főnökömet arra indította, hogy a lapra elő ne fizessen s hogy az ügynökkel való további beszélgetést beszüntesse.

Ezután következett *Nagy* Sándor kihallgatása. Nagy Sándor vallomása oly terhelő mindkét vádlottra, de főleg *Szabó* Endrére nézve, hogy az ő vallomását bátran a koronatanu vallomásának lehetne nevezni.

Nagy Sándor, nyomdarezsvénytársasági igazgató, pécsi lakos vallja:

»Az inkriminált közlemény megjelent után, dolgom lévén Budapesten, Pollák Soma urral a »Magyar Kereskedők Lapja« szerkesztőségébe mentem, ahol senkit sem találtunk. Az ott lévő szolgálóval elhivattuk a lap szerkesztőjét, *Kormos* Alfréd urat, ki fia *Kormos* Pál társaságában jelent meg. Arra a kérdésre, hogy honnan vették Pollák Soma ur vagyonbukására vonatkozó hirt, *Kormos* ur azt válaszolta, hogy az értesítést levélileg Pécsről kapták. Kérelmünkre előmutattak egy levelet, melynél azonban nekem azonnal feltűnt, hogy a levélen — melynek, ha Pécsről jött, okvetlenül borítékban kellett érkeznie — *semmiféle behajték nem volt látható, s a levélen egyetlen egy jel sem volt olyan, mely annak borítékban voltát igazolta volna.* Midőn ama gyanumnak adtam kifejezést, hogy a levél nem postán érkezett, a levelet *Kormos* ur kikapta a kezemből s udvariatlanul elutasított. *Kereszték a levél borítékát is, de azt megtalálni nem tudták.* Ugyanaznap délután levelet irtam *Kormos* Alfréd urnak, melyben az ügy békés elintézésére kértem fel, Pollák ur nevében. A levelemre azon választ kaptam, hogy táradjak a szerkesztőségbe. Elmentem, s ekkor kértem *Kormos* urtól az eredeti levelet. Azt nem adta ide. Ezután az állítólag Pécsről érkezett levélről *Herbszter* cinkografussal fényképfelvétel után clichét készíttettem s Pécsre érkezve, szerte küldtem a nyomdákbá, hogy megtudjam, kinek a kézírása a levél. Azon nyomdából, ahol a Magyar Kereskedők Lapját nyomják, egy szedőtől, ki évek óta ismeri *Szabó* Endre ur irását, azon értesítést kaptam, hogy a clichén látható irás *Szabó* Endre irása!

Hoffmann Lajos esküdt: Milyen benyomást tett tanu urra a Magyar Kereskedők Lapjának szerkesztősége. Előkelő vagy tengődő szaklapnak tartja-e tanu?

Nagy Sándor: A »Magyar Kereskedők Lapja«-nak ugy hírlapi, mint nyomdai körökben igen rossz híre van. Olyan lapnak ismerik, mely vállalatai sikerének biztosítása céljából még az erőszaktól sem riad vissza.

Szabó Endre elsőrendű vádlott azon kérdést intézi tanuhoz, hogy ki volt az a szedő ki *Szabó* Endre kézírásának mondta a levelet.

— Azt nem mondom meg, mert nem akarom, hogy az Önök szives közreműködésével az illető elveszítse kenyerét.

Kindl József tanu, a »Pécsi Kölcsonös Segélyző Egylet« igazgatója, elnök kérdésére előadja, hogy magánvádló Pollák Somát tisztességes, becsületes embernek, szolid kereskedőnek ismeri, ki fizetési kötelezettségeinek határidőre mindenkor pontosan szokott eleget tenni, kölcsönöket csak ritkán vesz igénybe, de azokat a legrövidebb idő alatt visszafizeti. Tudomása szerint Pollák rendszerint készpénzért vásárol.

Ugyanezt vallja *Böhm* Márkus pécsi kereskedő is.

Ezután *Kormos* Pál, törvényszéki joggyakornok, budapesti lakos kihallgatása következett. Tanu másodrendű vádlott, *Kormos* Alfrédnak a fia.

Kormos Pál azt vallja, hogy az inkriminált közlemény alapját az a levél képezte, mely Pécsről »Pollák Soma« aláírással a »Magyar Kereskedők Lapja« szerkesztőségéhez érkezett. Abban az időben, *Kormos* Alfréd távollétében, ő (tanu) volt a Magyar Kereskedők Lapjának segédszerkesztője. A levél a napi postával érkezvén, ifj. *Kormos* azt fölbontotta, s látva, hogy az csődről szól, a levelet, mint a csődrovat vezetőjének, *Szabó* Endre fiókjába tette. Annak igazolásául, hogy a levél tényleg postán érkezett, tanu kéri a jelen volt *Kanovics* Gézát kihallgatni.

Kanovics Géza magánzó, budapesti lakos, ugyanazt vallja, mit *Kormos* Pál.

Elnök rendelete folytán ezután a *Nagy* Sándor, *Kanovics* Géza és *Kormos* Pál tanuk közötti

szembesítés

következett, mely alkalommal mind a három tanu teljes egészében föntartotta vallomását.

A szembesítés után *Jobszt* László dr., a magánvádló képviselője kérte, hogy hallgassa ki a törvényszék személyesen Pollák Somát.

— Kérem meghatározni, hogy mire kíván kihallgattatni — szól közbe *Kormos* Alfréd.

— Ügyfelem a Budapesten történeteket óhajtja elmondani.

Miután Pollák Soma kihallgatása ellen egy részről sem merült föl kifogás, az elnök magánvádló kihallgatását elrendelte.

Pollák Soma szóról-szóra ugyanazt mondta el, mit *Nagy* Sándor tanu vallott.

Ezután a szakértők bejelentették, hogy elvégezték a szemlét, a mi után

a szakértői vélemény

felolvasása következett. A szakértői vélemény — melyet *Eybach* Emil olvasott fel — következőleg szól:

»A szakértők egybehangzó véleménye, hogy a »Magyar Kereskedők Lapja«-ban Pollák Soma pécsi kereskedő vagyonbukásáról szóló közlemény kézírata és az állítólag 1898. évi október 11-én kelt s Pécsről Pollák Soma aláírással a »Magyar Kereskedők Lapja« szerkesztőségéhez érkezett levél irásának alakja és jellege egyforma, miből következik, hogy a levelet *Szabó* Endre, az inkriminált közlemény írója, irta.«

Szabó Endre (sirva): Én nem irtam azt a levelet. Isten engem úgy segélyjen! Kérem a próba-írás elrendelését.

Elnök a szakértők jelenlétében történendő próbairást elrendeli s egy órakor a tárgyalást felfüggesztvén, annak folytatását délutáni három órára tűzte ki.

A délutáni tárgyalás.

Délután 3 órára a hallgatóság ismét nagy érdeklődéssel várta a tárgyalás folytatását. A bíróság és az esküdtek bevonulván, a szakértők nyilatkozata volt a délután első eseménye. A szakértői vélemény az, hogy délelőtti véleményüket a próbairás után is teljesen fenn tartják.

Szabó kéttéle próbairást irt, rendeset és kalligrafice. A rendes teljesen hasonlít a többi íráshoz; a kalligrafikus írás nem hasonlít egyik íráshoz sem, tehát *Szabó* tud többféleképen is írni, ha akar.

Szabó Endre csak arra kéri a törvényszéket, hogy az összes összehasonlításra szolgáló iratokat a verdikt meghozatalakor adják át az esküdteknek. Megjegyzi továbbá, hogy a hallgatóság köréből délelőtt a tanukihallgatás előtt sokan informáltak a tárgyalás menetéről a tanukat.

Elnök megjegyzi, hogy a tanuk eskü alatt vallottak, de a vádlott mégis kéri e megjegyzését jegyzőkönyvbe venni.

A szakértők és tanuk díjai megállapítván, a vizsgálati iratok közül az apokrif levelet és az inkriminált cikket olvasták fel, összehasonlítás céljából, miből kitűnt, hogy a közlemény mindenben a levél után íródott.

Ezzel a bizonyítási eljárás befejeztvén, következett

a vádbeszéd.

Jobszt László dr. Jókaival kezdi. Aranyos tollával megirta a költő, hogy egy Domokos nevű vitéz e szavakkal halt meg a tatárok között:

— Ha nem volna becsület, most nekem nem kellene meghalni!

Ez a katonai becsület; a gyáva katona, a ki meghátrál, becsületlen. A becsület közt igenis van különbség. Női, ügyvédistb. becsület van. A ki egy kereskedőre azt mondja, hogy nem fizet, nincs hitele, az a kereskedői becsületet támadja meg. Az állam és egyesek kereskedelmi alapja a hitel, ha ezt elvonják tőle, úgy tönkre lesz téve, mint tönkreteszti a májusi fagy a vetéseket. Pollák Somáról, 25 évi becsületlen kereskedői működése után, egy

lap azt mondja, hogy fizetésképtelen. A kereskedői becsületet a törvény is körülírja; egy kereskedő, ki fizetéseit beszünteti, az köteles csődbe menni.

A kereskedőnek speciális becsülete van, s ki róla azt állítja, hogy fizetésképtelen, ebben a becsületében sérti meg.

Ki a sértő cikk szerzője? A vádlottak azt mondják, hogy misztifikáció. Hogy a levél nem íródott Pécsen, hogy az a szerkesztőség konyháján készült: bebizonyult. A levél, melyet ők maguk irtak, össze se volt hajtva. Tanu erre Nagy Sándor és főképp a szakértők egybehangozó vallomása.

A levelet Losonci Szabó Endre készítette. Tehát Kormos Pál, fia a II-od rendű vádlottnak, vallomása tekintetbe nem jöhet. Kanovics Géza csak esetleges tanu, kinek vallomása tekintetbe szintén nem jöhet.

Ettől eltekintve, a vádlottak alapjára helyezkedik. Jó, érkezett a levél Pécsről. Vádlottak a levélíró nem ismerték, a levél cégnyomattal sem volt ellátva. Ha ez a levél rágalom, mért nem jártak utána? Ki az, ki szennyest a piacra viszi? Ki üti dobra, ha fizetésképtelen? Kormos elve: az összhitelezők érdeke, olyan elv, melyet osztani nem lehet. Ez elv miatt hurcolták meg ifju Schwarz Benőt is.

Van még egy momentum. Előfizetőgyűjtők jelentek meg sértettnél s visszautasítottak. Alapos a feltevés, hogy itt van az összefüggés a közleménnyel.

Kérdés most már, ki felelős ezért? Hogy Szabó Endre felel érte, az nem is lehet kétséges. Ő írta meg a cikket s ezt szedték ki a szedők s jelent meg a lapban.

De Kormos is felelős, mert ő a szerkesztésért a felelős, sőt vizsgálati vallomásában el is ismeri, hogy a levelet ő kapta.

Mindkettő ellen tehát a btkv. 261 §-ába ütköző s 259. §-a szerint minősülő, sajtó útján elkövetett becsületsértés vétségeért emel vádat, mint tettestársak ellen.

Adjanak elégtételt az esküdtek a magyar kereskedelemnek és a magyar sajtónak is, hogy az ily emberek elsöpörtessenek.

Ha szerzőnek egyik vádlott se mondható ki, akkor Kormos Alfréd ellen, mint felelős szerkesztő ellen, emel vádat s kéri vétkesnek kimondani.

A tartalmas és hatásos vádbeszéd után következett

Szabó Endre

védbeszéde. Megdőbbenve áll az esküdtek előtt, mert nem hitte volna, hogy 59 éves korában, 30 éves hirlapírói működése után valaki azzal vádolja, hogy apokrif levelet irt és ennek alapján egy embert, ki őt sohase bántotta, meghurcolt. Lapjuk 19 éve áll fönn s szolgálja a magyar kereskedelem ügyét. A kereskedelmi, földmívelésügyi és belügyminiszter körrendeletben ajánlják a lapot az érdekeltek figyelmébe. Egy igen szomorú rovata a lapnak a »Bukások és fizetésképtelenségek« rovata. Örömiük lenne, ha e rovat üres volna mindig. De súlyos válságok hetenkint 30—40 ilyen hirt hoznak a rovatba. E híreket a lapnak regisztrálnia kell; mert kereskedők a hitelezők is, nemcsak az adósok. Ezek érdekében kell e híreket közölnie. De az adósok érdekében is szükséges, hogy a rovatban alapos közlések jelenjenek meg. A rovatot ő vezette, a pécsi lapok, megbízható tudósítók, sőt maguk a kereskedők értesítése alapján.

Igy érkezett hozzájuk az az ominózus levél, melyről azt mondják, hogy ő írta. Érkezett Pécsről Pollák Soma aláírásával. Felelős szerkesztője és a segédszerkesztő megbízásából ő dolgozta fel, de semmit hozzá nem tett, sem el nem vett belőle. A segédszerkesztő ismét átvette s aztán közlés végett leadta.

Igaz lélekkel mondja, hogy a levél ki által írásáról, sőt Pollák létezéséről sem volt absolute tudomása. Ellene szól a szakértői vélemény: ez megdőbbenti, ezt meg sem állmodta. Hiszen ő maga kérte az írásbeli szak-

értő kirendelését már jó előre. Teljesen nyugodt volt s meg van győződve, hogy a két írást lehetetlen azonosaknak felismerni. Feltehető-e, hogy ő, egy hatvanéves családapa, levélhamisításra vetemedjék, hogy azzal egy előfizetőt fogjanak? A lap neki semmi, ő munkadíjat kap, semmit mást. Tollát nem adja el, még ha akasztófát állítanak is, hogy felkössék rá, ha nem írja meg, a mi nem igaz. Nagy összegeket kellett volna fizetnie annak, ki őt és az egész szerkesztőséget meg akarta volna vesztegetni. Ő, mint harmincéves hirlapíró, okleveles tanár, jogvégzett ember, csak nem adja el a tollát tíz forintért?!

Vádlott vehemens erővel, szónoki hévvel adta elő beszédét, melynek további folyamán azzal foglalkozott, hogy a közleményben nincs becsületsértés s vegre kérte az esküdteket igazságos ítélethozatalra.

Kormos Alfréd

mondta el ezután védőbeszédét. Ő is oly alapon fejtegette, hogy a közleményben nem volt sértő szándék s hogy lapja csak kötelességet teljesített azzal, mint az elsőrendű vádlott. Hosszas beszédben terjeszkedett ki a szerzőségről, a levél apokrif voltára, a hamisítás megcáfolására, a szerkesztői felelősségre s végül felmentését kérte.

Az elnök erre összegezte a tárgyalás anyagát s feltette a kérdőpontokat az esküdteknek, a kik este félhét órakor vonultak vissza a verdikt meghozatala végett.

A verdikt

kihirdetése 7 óra után 10 perccel történt meg. A verdikt a következő volt:

Szabó Endréről vonatkozólag:

1. Szabó Endre-e a szerzője az inkriminált cikknek: **7 igen, 5 nem.**

2. Foglaltatik-e Pollák Soma ellen a cikkben becsületsértés: **10 igen, 2 nem.**

3. Vétkes-e abban Szabó Endre, mint szerző: **1 igen, 11 nem.**

Kormos Alfrédre vonatkozólag:

1. Szerzője-e az inkriminált cikknek Kormos Alfréd: **10 igen, 2 nem.**

2. Van-e a cikkben becsületsértés: **10 igen, 2 nem.**

3. Vétkes-e Kormos Alfréd a becsületsértés vétségében: **11 igen, 1 nem.**

A verdikt tehát Szabó Endréről a nem vétkest, Kormos Alfrédre a vétkest mondta ki, s a bíróság Kormos Alfrédet húsz forint pénzbírságra — mely be nem hajthatás esetén 2 napi fogházra változtatandó át — ítélte s kötelezte 153 frt perköltség megfizetésére is. Továbbá az ítéletet egész terjedelmében a »Magyar Kereskedők Lapja«-ban közzétetni rendelte s Losonci Szabó Endrét a vád és következményei terhe alól fölmentette.

Ugy az elítelt, mint a panaszos megnyugodott az ítéletben s az így jogerőssé vált. A tárgyalás este félnyolc órakor ért véget.

H I R E K.

Pécs, 1899. május 5

Kirándulásaim.

— Egy kis visszaemlékezés. —

Az emberiséget már igen különféle szempontokból próbálták osztályozni. Ezuttal ismét új megkülönböztetést kockáztatok, arra való tekintettel, hogy némely emberek kirándulnak, mások ellenben nem rándulnak ki.

De kezdjük ott, ahol végezni is akarjuk, bár sokan jobban szeretnék, ha mindjárt itt végezném, amiket még meg sem kezdtem. Május első napját rendszerint arra a nyárs-polgáriás szórakozásra jelöltem ki a tali kalendáriumomban, hogy ekkor kirándulok. És pedig kirándulok föltétlenül, ha török, ha szakad. Ez a tétel életem egyik sarkpontja lévén, minden május elsején a következő dolgokat tettem bele kizárólag (melynek roncseit jelenleg a kapitoliumi ludak őrzik):

1. Egy pár fölcserélhető labat, ha a használatban levő megtagadná a szolgálatot;

2. Öt kiló aprópénzt pillanatnyi aprópénz-zavarban szenvedő telebarátaim számára;

3. husz lírai költeményre való rimet, melyeket a kirándulás alkalmával szerzendő nyers hangulatokkal töltök ki a természet és Kunigunda ölen.

4. egy tucat cipő-szalagot, két csomó hajtőt, rizsport, halcsontot és megszámlálhatatlan gombostűket, (Gyöngébbek, illetőleg az erősebb nemhez tartozók kedvéért megjegyzem, hogy ezen tárgyakat nem a magam használatára vittem);

5. összes raktáron levő részben eredeti és kevésbé eredeti vicceimet, a kirándulók szórakoztatása szempontjából. (Ez a kellemes teendő ugyanis mindig az én osztályrészem);

6. a Baedeker irodalmat a kőkorszaktól kezdve a szecesszionizmusig;

7. továbbá — amit első helyen kellett volna, szokás szerint, emlitenem — fegy- és revolvert, netalán öngyilkos jelölteknek, a fákra való fölakasztás helyett ajánlva és végül.

8. amit utolsó helyen kellett volna emlitenem — és tényleg ott is emlitem — a libamájon és a spenóton át a különböző színezetű zónákig, mindennemű eledelt.

Mikor aztán így fölkészültem, utnak indultam. Nekivágtam a nagy zöldségpiacnak. Két napi kószálás után rendesen haza kerültem, ahol már holt híremet és vagyonom utolsó romjait erősen költötték. (Sőt a kis fiam verseket is.)

Mindnyájan megrohantak ismerősök és ismeretlenek — s kérdezősködtek élményeim felől. Én fölnyitottam szőben forgó kézi táskámat, melynek tartalma pár pillanat alatt a szőnyegen forgott. Ebből aztán megállapították, hogy mit hoztam haza:

1. Náthát és gyomorkatarust, idült főfájással és orrvérzéssel;

2. egy csomó kopott hangulatot és még kopottabb cipőt;

3. ózondus levegőt, melylyel rögtön teleltették a szobát;

4. öt vegkimerülésben kimult viccet és negyvenhét dráma-vázát, (a virág-vázát eltörtem);

5. otthon pedig nem találtam a cselédséget, ellenben találtam pörpatvart, verekedést és — két szarvat.

Ezek után végleg lemondtam erről a reményről, hogy valaha kiránduljak. Egyéb rándulásaimról csak orvosi beavatkozás után mondok le.

Mongodin.

Napirend 1899. május 6-án.

Naptár: szombat, május 6. — Róm. kath.: Olajbafőt János. — Prot.: János. — Görög-kel.: (ápr. 24.) Szabbász. — Zsidó: S. Behar. — Nap két 4 óra 37 perckor; nyugszik 7 óra 16 perckor. — Hold két 2 óra 59 perckor éjjel; nyugszik 4 óra 13 perckor délután.

Időjárás. Kikötés a központi meteorológiai intézet jelzése szerint: hűvös idő és eső várható.

— (A király előtt.) Budavárban — mint tegnapi távirataink között közöltük is — tegnap királyi kihallgatás volt. A kihallgatáson ott voltak Jahl Gusztáv és Panos Alajos ezredesek, Szeredy József dr. apátkanonok, Neuschloss Marcell, a pécsi hadapródiskola építését végzett vállalkozócég tagja és Alpár Ignác, műépítész is.

— (A Vöröskereszt-egylet új fiókja.) Az országos Vöröskereszt-egyletnek új fiókja alakult Baranya Sellyén Szűcs Károly körjegyző közreműködésével. Elnökök lettek: Müller Ignác erdőmester és Fazekas Sándorné; jegyző: Rónay Béla. pénztáros pedig Bubregh Ignác gyógyszerész lett.

— (Hideg május.) Borus volt az ég, hideg eső szemzett ma egész nap és erős felszél zugott le a Mecsekről. Egy hét választ el a fagyos szentektől, de — úgy látszik — ezek most előre vetik az árnyékukat s a május április helyett is kibolondozza magát. Az

időjárás különben megyszerte szeszélyes; a Hegyháton fagy is volt, Mohácsról pedig azt írja levelezőnk, hogy ott két nap óta télies időjárás uralkodik. A környéken többhelyütt jégeső volt, ami a gyümölcsfélékben nagy kárt tett. A szőlők nagy része elfagyott.

— **(A kir. ítélőtábla ünnepe.)** 1891-ben történt, hogy a budapesti és miskolci kir. ítélőtáblákon kívül a vidék több városában kir. ítélőtáblákat szerveztek. A pécsi kir. ítélőtábla 1891. évi május hó 5-én kezdte meg Pécsen működését, minek 8-ik évfordulója alkalmából ma kitűzték a kir. tábla épületére a nemzetiszínű lobogót.

— **(Ötéves Robinson.)** Marton Imre pécsi lovasrendőr a napokban körutat tartott a meszeshegyi dűlőben, ahol az uton egy parányi öt éves fiúcskát látott üldögelni. Megszólította a kis honpolgárt, ki egész bátran, a félelem legcsekélyebb jele nélkül mondta el, hogy őt Sapác Ferencnek hívják s hogy szülei Pécsen laknak. Arra a kérdésre, hogy miként került a szőlőhegyek közé, azt felelte a kis Robinson, hogy:

— Elsétáltam!

A kodorgó kis fiút behozták a rendőrségre, hol a gyermek szülői időközben már jelentést tettek a gyermek elvesztéséről.

— **(Névmagyarosítás.)** Mikolovits Pál dombovári m. á. v. hivatalos, valamint kiskoru Antal, Sándor és Irén gyermekei vezetéknévüket »Marosi«-ra kért átváltoztatása, belügyminiszteri rendelettel, megengedtetett.

— **(Vasuti altisztek előléptetése.)** Az államvasuti tisztikarban történt kinevezések után most elkövetkezett a vasuti altisztek előléptetése is. A III. rangfokozat 2. osztályából ugyanazon rangfokozat első osztályába előléptek 245-en; a III. rangfokozat 3-ik osztályából ugyanazon rangfokozat 2-ik osztályába 212-en, a IV. rangfokozat első, illetve 2. és 3-ik osztályából a III-ik rangfokozat 3-ik osztályába 229-en, új kinevezés volt ezen rangosztályba 59, a IV. rangfokozat 2-ik osztályából ugyanazon rangfokozat első osztályába 1449, a IV. rangfokozat 3-ik osztályából ugyanazon rangfokozat 2-ik osztályába 1466 előléptetés történt.

— **(Pokol-kávéház.)** Párisban a minap egy kávéház nyílt meg a boulevardon, melynek belső berendezése annyira excentrikus, hogy még az efelékhöz szokott párisiak is bámulnak rajta. A »Café inferno« most Páris legnagyobb látványossága. Már a bejárata se valami hétköznapi, hanem egy barlang szájához hasonlít, amelynek vörösen sugárzó falai mintha a belsejében levő tüzet tükröznék vissza. Hideg borzongás fut végig az ember testén, ha belép a főhelyiségbe. Minden sarokból tüzes szemű, groteszk alakok bámulnak rá. A terem mennyezetén óriáskigyók függnek s néhol majdnem a vendégek fejéig érnek le. A falakon itt-ott vigyorgó ördög-alakok üldögelnek, arcukkal a néző felé fordulva. Az asztalok félig átlátszó anyagból vannak készítve s a színük folyton változik. Az egész helyiség kényelmetlen és bozantóan különös. A föl-szarvazott lólábu pincérek rubinvörös trikót viselnek. Hogy a pokol illúzióját még jobban fokozzák, időről-időre könnyű vizgőzt bocsátanak át a termeken. Ezenkívül gyöngye kén-szag tölti meg a levegőt. A kulisszák mögött néha-néha borzalmas jajgatás és kiáltás hallatszik, amelytől a gyöngébb idegzetű vendégek nem ritkán sietve menekülnek a szabad levegőre.

— **(A barcellonai bombavető halála.)** A napokban egy Girault nevű francia anarchista szabó halt meg Amerikában, a kit avval gyanúsítottak, hogy ő követte el azt a borzasztó merényletet, mikor néhány év előtt Barcellonában egy urnapi körmenet alkalmával bombát dobta a tömeg közé. Giraultnak nem lett bántódása. A merénylet után Londonba ment, a hol hírt vette, hogy Spanyolországban mennyi anarchista vetnek bór-

tönbe a bombamerénylet miatt. Fölebredt benne a szájalom és elhatározta, hogy visszamegy Spanyolországba, jelentkezik a bíróságnál, nehogy ártatlanok bűnhődjenek miatta. Épen vissza akart már utazni, mikor meghalotta, hogy egy Ascheri nevű anarchista már elítéltek az ő bűne miatt. Ekkor Girault azt mondta elvtársainak, hogy most már nem megy Barcellonába, mert ott nem igazságosan fogják perbe, hanem üldözik az anarchistaikat. Ő vele csak egy vértanuval több lenne és senkit sem tudna megmenteni. Mostan halála előtt bevallotta, hogy a tettes egyedül ő volt és a bombát egy Momo nevű olasztól vette, a ki San Martinoban egy ilyen pokol gép készítése közben lelte halálát.

— **(Kinematograf.)** Bianchi Angelo, a kinematograf tulajdonosa annak közlésére kérte fel lapunkat, hogy a jelenleg műsoron levő igen érdekes képsorozata, csak még rövid ideig lesz látható. A képsorozat valóban megérdemli a közönség érdeklődését, különösen azok részéről, kik a legelső sorozatot végig nézték, mert a most műsoron levő képsorozat, a másiknak mintegy kiegészítő része.

— **(A »Pécsi jótékony nőegylet« színházi estélye.)** A pécsi jótékony nőegylet, — mint azt már megirtuk — *f. évi május hó 20. és 21. napjain* a pécsi nemzeti színházban műkedvelői előadást rendez, mely alkalommal Herceg Ferenc öt felvonásos színműve, a »Dolovai nábob leánya« kerül színre. Ez a műkedvelői előadást már magában véve az teszi vonzóvá, hogy műkedvelőktől eddig még nem volt alkalma közönségünknek Herceg Ferenc eme nagyhatású színművét látni. Tagadhatlanul merész vállalkozás volt a műkedvelők kisdud csoportjától, egy oly szindarabot adni elő, mely hivatásos és rutinizott színészeknek is nagy dolgot ad, de tekintve a naponként folyó próbákat, s a közreműködők ambícióját, remélhető, hogy közönségünk müigénye ki lesz elégítve. A szereplők a következők: Jób Vilma — *Obetkó* Gizella, Tarján Gida főhadnagy — *Jungmann dr.* Szentirmayné — *Szentgyörgyi* Irénke, Szentirmay kapitány — *Horkay* Elemér, Domaházy né — *Szilvássy* Istvánné, Loránt hadnagy — *Liebhart* N., Bilitzky Maroth herceg — *Salgó* Sándor, Merlin báró — *Szilvássy* István, Miska, Tarján inasa — *Horváth* Lőrinc, Szklabonyai a parforce vadászok tagja — *Zelesny*, Jóbék inasa — *Wranitsch* József. Sugó: *Szirmay* Elemér. A jegyek előre válthatók s előjegyezhetők Domján I. könyvkereskedésében.

— **(A ki a anyját veri.)** Csunya verekedést rendezett a Radnics-utcában, egy berugott ember. Jurisics Imrének hívják a veszekedőt, ki a csurgói szőlőhegyen lakik s a ki szüleinek meglátogatására jött a városba. A viszontlátás örömei között azonban úgy be talált kapacitálni, hogy összeveszett édes anyjával, akit veszekedés közben meg is akart verni. Az aszony természetesen segítségért kiabált s végre is egy előhívott rendőr volt kénytelen a részegségében dühöngő embert lefűlelni. A dolognak a bíróságnál lesz folytatása, ahol az anya panaszt emelt fia ellen.

— **(Pécsre jött berugni.)** Hiába beszélnek ránk a rossz nyelvek, hogy Pécsen nem lehet jó bort kapni. Ime a napokban Pacsotáról, jött be egy ember Pécsre berugni. *Bodi* Józsefnek hívják a derék embert, ki a pálya utcán annyit talált beszédni a »jó« pécsi borból, hogy eszméletlen állapotban a kórházba kellett szállítani.

— **(Doboló bogarak.)** Abban a nagy hangversenyben, melyet a természet rendez, szép tavaszi napokon, erdőkben és mezőkön, a szárnyas énekesek játszik a főszerepet, bokrok mélyéből, ligetek fái közül hangzik a pintyöke kedves éneke, a rigó suttogása és a fülemile vágyakozó, olvadozó dala. Mire azonban a napsugár erősebb lesz, előbujnak földalatti lakásaikból tücskök, sáskák és egyéb bogarak, a futó és vonó hangszerek zenészei. Az ő zümmögésük és ciripelésük is szerelmi

dal, mint a madarak éneke s bármily egyhangu is az a mi füleinknek, őket mégis mulattatja és szerelemre indítja. A természet a legsajátságosabb képességekkel ruhazza föl ezeket a kis állatkákat és a ki azt hiszi, hogy már semmi fölött sem tud csodálkozni, az csak figyelje meg ezeket a kis muzsikásokat. A szöcske például valami kilencven, igen finom és éles hurt visel a lábán s ezeket dörzsöli a szárnyfedőivel, akár csak mi a hegedű hurjait a vonóval; sőt a szöcske egyszerre mind a két lábán játszhatik és csap is olyan csirpelést, hogy elég hallgatni. Akárhány ilyen csodás hangszerű bogárkát ismer a természettudomány, a legérdekesebből azonban most ir Waston angol természettudós. Ausztráliai utjában egy kis bogárkára akadt, mely külsőleg teljesen a mi körisbogarunkhoz hasonlít s a melynek az a sajátsága van, hogy dobolni tud; a teste hátsó részén, t. i. kis gömbölyű bemélyedés van, e fölött vékony, finom hártya feszül meg, melyet izom mozgat s ez a mozgás úgy hangzik, mint kis üstdobnak a hangja. Waston azt írja, hogy a bogárka egészen jól dobol, valóságos nótákat és humorosan jegyzi meg, hogy akár a hadseregben is megállhatná a helyét, mint kisdobos. Erre hát aligha kerül a sor, sőt talán a kis ausztráliai bogár sem kérne ebből a nagy tisztességből, mert hiszen ő csak azért dobol, hogy a nőcskét magához édesgesse.

— **(Hirtelen megöszülés.)** A fiziológusok régen tudják, hogy az ember haja heves és váratlan izgalmak következtében hirtelen megöszülhet. Az ilyen esetek azonban ritkák. Virchow tanár nemrég föl-szólitotta a német orvosokat, hogy közöljék vele az általuk észlelt ilyen eseteket, Dr. Schmidt most közöl egy ilyen esetet Virchow »Archivumában.« Egy 36 éves napszámosról van szó, akinek különben nem nagyon sűrűre feje két egészen fehér folt látható. Ez a két folt a többi hajtól, színével élesen kiválik. A napszámos évekként ezelőtt a vonat kerekei alá került és természetesen nagyon megijedt. Másnap egy ismerőse figyelmeztette, hogy a fején micsoda foltok támadtak. Az a gyanu, hogy a jelen esetben talán félbehagyott hajfestésről volna szó, teljesen ki van zárva.

— **(Inasok lapja.)** Ma már aligha van Magyarországon olyan mesterség, amelynek szaklapja ne volna s maholnap egylet sem akad, amelynek hivatalos értesítője (ne legyen, bizonyosságául annak, hogy a legtöbb ember ujságírónak születik. Egyesegyedül egy foglalkozás van olyan, amely szaklaphoz nem jut, vagy legalább addig nem, amíg a volapük nyelv a gyakorlatban is világnyelv nem lesz. Ez a kivételes foglalkozás nálunk a hóhérság. Laphoz pedig azért nem léssen szerencséje, mert az egész országban csak egy hóhér van, aki szerkesztő is, meg olvasóközönség is nem igen lehet. Nagy elszántság kellene ahoz, hogy valaki magamagának ujságot szerkesztszen s azt ki is nyomassa. Az ujságvállalatok kiadói rendszerint a nagyközönséget akarják meghódítani, ha pedig szaklapot indítanak, olyan mesterségre vetik a szemüket, amelynek sok művelője van. Miskolcon például csakis a »Csizmadiak Lapja«-t lehetne megindítani, mert ott minden tizedik lakos csizmadi. Ily körülmények között szinte hihetetlen is volt, hogy az inasok számára ujságot mindeddig nem szerkesztettek, mikor nyilvánvaló, hogy az országban tömérdek az inas, vagyis a tanonc. Igaz ugyan, hogy az inasokra, mint előfizetőkre bajos számítani, valamint az is bizonyos, hogy nem mindegyik szereti a bötüt, de hát sokan vannak, sokat szenvednek s így »érdekeik megvédése céljából« nekik is tömörülni kellene. Ami azonban eddig meg nem történt, az most megesett. »Előre!« címmel megindult az inasok ujságja, ha mindjárt mint társadalmi és szépirodalmi közlöny is. Első cikkében arról oktatja ki az inasokat, hogy mit is akarhatnak hát? Ebben a cikkben a következő kérdés vetődik föl:

»A kor poharunkat csordultig öntötte kaserűséggel. Most az előtt a kérdés előtt állunk, hogy kiigyuk-e, hogy újra teletölthesse, vagy pedig a porba öntsük és poharunkat odavágjuk, hogy az örökre megsemmisüljön.« A szerkesztőség ezután kijelenti, hogy az utóbbit választja, amiből önként következik, hogy a poharat oda fogja vágni. A pohárral való férfias eljárás az inasokat bizonyára föllekesíti, abban azonban kételkedünk, hogy ennek a poharas cikknek betelező része az ennek szívéhez szóljon, mert hát ez az utolsó pont megdöbbenő igazsággal áll elő, hangozván így: »Küzdjünk, mert nincs mit vesztenünk, nem veszhetünk megaláztatásnál és ostobaságnál egyebet.« Hát csak küzdjenek, mert a veszteség csak kellemes lehet.

— (**Vendéglő a triciklin.**) Ez a legutolsó újdonság az angol vasparipa-sportban. Vezetőjének a legélénkebb utcákon kell tartózkodnia, hogy a kerékpárosoknak meleg étellel szolgálhasson. A háromkerekes gép két hátsó kereke közt egy szekrényke van, melynek fiókjai az ételeket s a legszükségesebb eszközöket tartalmazzák. Erre gázrostély van erősítve, mely egy, több mint három láb hosszú gáztartályal van összekötve. E rostélyon vannak a serpenyők. A konyhát vitorlavászonból való sátor borítja, melynek oldalain nyomtatott étlapok vannak. E triciklivel élénk országutakon a legjobb tüteleket lehet csinálni.

— (**A leggazdagabb csecsemő.**) Ezt a nevet érdemli meg a kis baby, akivel legutóbb megajándékozta Harry Payne Whitney amerikai milliost neje, született Vanderbilt Gertrud asszony. Az a kis vagyunka, 100.000.000 font sterling, vagyis 1200 millio forint. Azonkívül ötven milliomos és harminc többszörös milliomos rokona van. Legközelebbi rokonai közt van két herceg és két hercegnő. Anyai nagyatyjának harminc millió font vagyona van, atyai nagyatyjának körülbelül félmilliárd. Két nagybácsija közül az egyiknek harminc millió font, a másiknak négy millió font vagyona van. A kicsike természetesen már most is csak a legdrágább játékszerekkel játszik, amelyek aranyból, ezüstből és elefánt-csontból valók. Kár, hogy nem leány ez a dugszagú baby, milyen fényes párti lett volna belőle.

— (**Napfény és eső.**) Épen benne vagyunk abban az évszakban, amikor egymást váltják föl a szép és borus napok és így időszerű megcsinálni a mérleget arról, hogyan oszlik el a napfény és eső a földtekén. Európában, Spanyolország a legnapfényesebb ország, mely évenként átlag körülbelül 3000 napfényes órára számíthat. Olaszországnak csak 2300 napfényes órája van, Franciaországnak pedig 2200. Mig Németországnak átlag 1700 napfényes órával egy évben elég jó lábon áll a nappal, a ködös Albion kénytelen 1400 órával megelégedni. Ezzel szemben Angliáé azonban az eső rekordja az egész földtekén. A skót felföldön az eső átlagos évi mennyisége 8.890 mm., az angol síkföldön 6.000 mm. Londonban minden évben átlag 178 nap esik az eső. A kontinens már sokkal szerencsésebb, mert legesősebb vidéken sincs több eső, mint egy évben átlag 2.560 mm. Ezen a téren az elsőség már csak határozottan az angolokat illeti meg.

Művészet, irodalom.

© **Pécs dícsérete.** A városi közgyűlés ama határozatáról, melylyel elfogadta kiadásra *Löhr Vilmos* »Erzsébet királyné-elegiá«-ját az »Esti Ujság« így ír: »Város mint zeneműkiadó. Pécs városa régtől fogva a klasszikus egyházi és világi zene otthona gyanánt ismeretes. Nincsen jobb ház, ide értendők a jobb módú földmivelők is, a hol zongorázni nem tudnának. A városi zeneiskola pedig garmadával gyártja a hegedűsöket, fuvolázókat és

trombitásokat. Itt van a híres Pécsi Dalárda, a zenekedvelők egyesülete, női énekkar s így nincs olyan nehéz zenei föladat, a melyre Pécssett a műkedvelő muzsikuskok vállalkozni nem mernének. Csakis ilyen muzsikusk városban jöhetett egy, Münchenből ezelőtt huszonöt évvel Pécsre bevándorolt, különben igen ügyes zenésznek, *Löhr Vilmosnak* az a gondolata, hogy a várost kérje föl, adná ki Erzsébet királyné elhunyt alkalmából szerzett nagyobb szabású elegiáját, melynek tiszta jövedelmét az Erzsébet-szobor alapja javára ajánlotta föl. A város tanácsa, mint tudósítónk írja, pártolólággal terjesztette a kérelmet a közgyűlés elé, a hol csakis egy fölszólaló akadt, a ki félt a precedens megalkotásától, a mely a félreismert tehetségek egész áradatát zudithatná hasonló kérelemmel a város nyakára. De a muzsikális város képviselőtestülete nem félt a következményektől s egyhangulag megszavazta, hogy kiadja az elegiát. A zenepiacon tehát már legközelebb meg is fog jelenni az új zenemű, a melyen ott fog ékeskedni: *Kiadja Pécs szab. kir. város közönsége.*

Nyilvános előadások jegyzéke a pécsi kir. törvényszéknél.

Az 1899. évi május hó 9.

1. Sterbcsanin György — Knezevits Márkó és társa d. e. 9 óraker.
2. Vancsa Dávidné — Vancsa Dávid d. e. egyegyed 10 óraker.
3. Szivér István — Dr. Darázs Ödön d. e. fél 10 óraker.
4. Grün Zsigmond utóda Kempfner Lipót — Kiss János d. e. háromnegyed 10 óraker.
5. Dozler Samu — Lusztig Miksa és társa d. e. 10 óraker.
6. Gyurok Stipa — Varga Antalné és társa d. e. egyegyed 11 óraker.
7. Höfler testvérek — Berger Gyula d. e. egyegyed 11 óraker.
8. Dárdai takarékpénztár — Bangó József és társa d. e. egyegyed 11 óraker.
9. Krammer Mátyás — Littauer Mihály d. e. egyegyed 11 óraker.
10. Weisz Zsigmond — Bród Ede d. e. egyegyed 11 óraker.
11. Friedmann Károly és társa cég — Mayer Izidor d. e. egyegyed 11 óraker.

Közgazdaság.

□ **Nemzetközi acetylen-kongresszust és kiállítást** rendez Budapesten f. é. május havában egy bizottság, mely a múlt évi berlini hasonló kongresszus határozata folytán alakult és Gelléri Mór kir. tan., az Országos Iparegyesület igazgatójának vezetése alatt oly sikerrel működött, hogy ugy a kongresszus, mint a kiállítás fényes sikerét immár biztosítottnak lehet tekinteni. Közel száz kiállító jelentkezett, kétannyi, mint a tavalyi berlini kiállításra és pedig 10 hazai, 15 osztrák, 25 németországi, 11 francia kiállító, továbbá angol, belga, olasz, svájci, svéd, orosz és román kiállítók. A kiállítás igen érdekes látványt fog nyújtani. Az Iparcsarnok homlokzatáról 6000 fényegységű reflektor fogja beragyogni a városligetet; benn pedig az Iparcsarnokban bemutatják a carbid előállítását és szállítási módjait; a legújabb rendszerű acetylenfejlesztőket, a nyilvános világításhoz való központi telepek, egyes uradalmak, gyártelepek, kastélyok, magánlakások, továbbá hajók, vasutikocsik, fogatok, kerékpárok stb. részére, másfelől a megfelelő iv- és izzólámpákat; szóval be lesz mutatva az acetylen, amint egész kicsi, vagy igen nagy arányokban alkalmazzák; továbbá sokféle tudományos műszereknél, a háztartásban főzé-i célokra, stb. Egy érdekes látványossága lesz a kiállításnak az a cinematograf, melyen egy párisi kiállító bemutatja a világ

legnevezetesebb vizeséseit (köztük a tarpatakit is), hogy a vizerő iparfelhasználási módját magyarázza ezzel. A kiállítás előreláthatólag igen nagy látogatottságnak fog örvendeni, amelyet egyébiránt jelentékenyen fog növelni az a körülmény, hogy a kiállítással egyidejűleg az Országos Iparegyesület háziipari szakosztályának hölgyválasztmánya ugyan-csak az Iparcsarnokban és szintén délután (4-től este 10 óráig) háziipari bazárt rendez. Ugy hisszük, mindegyik magyar város hatósága készséggel fogja megragadni ezt a ritka kedvező alkalmat arra, hogy a nyilvános világítás kérdéseit szakközvegeivel minden oldalról és a legtüzetesebben tanulmányoztassa.

Országgyűlés.

A képviselőház ülése május hó 5-én. (A »Pécsi Figyelő« eredeti távirata.) A Házban ma harmadszori olvasásban is elfogadták a tegnapi javaslatokat.

Szell Kálmán miniszterelnök ezután váratlanul szólásra állt föl s hivatkozván *Pichler* Győző tegnapi interpellációjára, kijelentette, hogy az interpellációt kénytelen megjegyzésekkel kísélni, mert *Hegedüs* Sándor kereskedelmi miniszter figyelmét tegnap elkerülték egyes részletek. *Pichler* Győző ugyanis tegnapi interpellációjában Bajorországról azt mondta, hogy az — szerződés- és törvényszegő. Ilyet bizonyíték nélkül nem szabad, nem is tapintatos mondani oly országról, melylyel jó viszonyban vagyunk, melynek uralkodó családja adta nekünk dicsőséges, szeretett királynékat.

Thaly Kálmán közbekiált: Hát Luegernek szabad rólunk mindent mondani?!

A miniszterelnök fölszólalása után az ülés véget ért.

TÁVIRATOK.

— **Májusi hó.** (A »Pécsi Figyelő« eredeti távirata.) Triesztben az éjjel havazott. Karlsbadban az éjjel, ma is folytonosan havazik. Bécsben is nagy a hideg.

— **Meggyilkolt kisleány.** (A »Pécsi Figyelő« eredeti távirata.) Bécsben *Winter* Mária, öt éves kisleányt egy pincében meggyilkolva találták. A gyilkossággal *Kopetzky* József asztaloslegényt gyanúsítják, ki előbb kéjvágának áldozta fel a szép gyermeket s aztán megfojtotta. A gyilkos csökönyösen tagad; a nyomozás azonban állítólag igen sok bűnjelenséget derített ki. Nagyon terhelő reá, hogy ünneplő ruháján nagy vérfoltot találtak és hogy *Conrad* asztaloslegényt vissza akarta tartani attól, hogy a pincéhez vezető folyosóra menjen.

— **A pápa mellőzése.** (A »Pécsi Figyelő« eredeti távirata.) Hágából írják, hogy *Baufort* külügyminiszter azt válaszolta a katolikus képviselők jegyzékére, hogy a pápát 1870 óta semmiféle nemzetközi értekezletre nem hívták meg, ennél fogva az általános lelegyverzési konferenciára való meghívásának mellőzését csak sajnálni lehet, de feltűnőnek semmi esetre sem lehet találni.

Laptulajdonos Felelős szerkesztő
SAUTTER GUSZTÁV PLEININGER FERENC
TAIZS JÓZSEF
kiadó.

Budapesti börze.

— Saját tudósítónktól. —

Pécs, 1899. május 5.

A budapesti gabona-börze árai ma a következők:

Buza, őszre: 8'87; későbbi szállítás: 8'32. —
Tengeri, májusra: 4.45. — Rozs, májusra: 6'81. —
Zab, őszre: —. —
Az értéktőzsdén az áruk a következők: Osztrák
hitelrészvény: 359'20. — Magyar hitelrészvény: 385¹/₂.
— Államvasut: 361'30.

HIRDETÉSEK.

Nincs oly köhögés elleni szer,
mely a

KAISER-féle mell-bonbont

förlömlná.

2360, közjegyző által hitelesítet-
tett elismervény bizonyítja
annak biztos hatását **köhögés, re-
kedtség, hurut és elnyálkásó-
dás** ellen.

Kapható **10 és 20 kros** cso-
magokban Pécsen: **Benczenleit-
ner Sándor** cukrászdájában.

Szabadalmazott sodronyüveg

legjobb anyag felső világosság, padló és gyári
ablakokhoz, különféle vastagságuk, egész 175
négyzetméter terjedelemmel.

Különös előnyei: lehető legnagyobb biztos-
ság áttörés és ütés általi törés ellen, megszaba-
dulás a kellemetlen drót-rácsosattól, nagymérték-
beni tűzbiztonság, egyttmaradás netaláni törésnél,
minthogy a sodrony-betét az üveget összetartja, a
világosságuk nagyban előmozdítása és eddig még
nem ismert világossági hatás. Sok állami és ma-
gánépület-ekben van használatban a legjobb ered-
ményűvel. Számos elismerő bizonyítvány. Arjegy-
zék és mintákkal szívesen szolgálunk.

**Öntött-üveg padló-lemezek felső
világításra alkalmasak**

köcsi átjárók, földalatti folyosók vagy pályaudvari
alagutak világítására, tömör anyagból, sima vagy
különféle mintázott felülettel, fehér, félféher (kő-
rülbelül 30% olcsóbb mint a közönséges nyers
öntött-üveg) és színes sodrony-betét-vel, vagy a
nélkül.

Tetőzet-és orom-fedőeserép üvegből
különféle minta és nagyságban.

Aktien-Gesellschaft für Glasindustrie vorm.
Friedr. Simens,
Neusattl bei Elbogen (Csehország.)

Másnemű gyártmányok: mindenféle palaczkok,
palaczk-zárók, tábla-üveg belgái és német min-
tára, üveg-öntvények és préselt-üveg.

☛ Szabadalmazott préselt üvegbetűk. ☛

2223. sz. Árverési hirdetmény.

tlkv. 1899.

A pécsvárad kir. jbiróság mint tkvi ha-
tóság közhírré teszi, hogy Elbogen Fülöp dr.
orvos, bonyhádi lakos végrehajthatónak, Wep-
pert György és neje Host Éva apáti lakosok
végrehajtást szenvedők elleni 324 frt 65 kr.
tőkekövetelés és jár. iránti végrehajtási ügyé-
ben a pécsvárad kir. jbiróság területén, Ófalu
község határában levő, ófalusi 480 tjkvbeli +
1. sorsz. 187/a. 2. 3. hrsz, ingatlanra 227 frt
becsárban és az u. a. tjkvbeli + 2. sorsz.
187/a. 2. 7. hrsz. ingatlanra 325 frt becsárban
mint kikiáltási árban az árverést elrendelte és
hogy a fentebb megjelölt ingatlanok az 1899.
évi május hó 25-ik napján d. e. 10 órakor
Ófalu községben a bíró lakásán megtar-
tandó nyilvános árverésen a megállapított ki-
kiáltási áron alul is el fognak adatni.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingat-
lanok becsárának 10%-át, vagyis 22 frt 70 krt
illetőleg 32 frt 50 krt készpénzben, vagy az
1881. évi november hó 1-én 3333. szám
alatt kelt igazságügyminiszteri rendelet 8-ik
§-ban kijelölt ovadékképes értékpapirban a
kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX.
tez. 176. §-a értelmében a bánatpénznek a
biróságnál előleges elhelyezésről kiállított sza-
bályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Pécsváradon, 1899. évi márczius hó
15-én. A kir. jbiróság mint tkvi hatóság.

Szikrai Odo

kir. aljárásbíró.

Magyar királyi szabadalmazott osztálysorsjegy főáruda

Teleki Zsigmond Pécsen.

Milyen nyereményeket fizet ki
a negyedik sorsjáték?

A legszerencsésebb esetben

1,000.000 koronát

de feltétlenül		Korona	Korona
1	jutalom	600,000	600,000
1	nyeremény	400,000	400,000
1	"	200,000	200,000
2	"	100,000	200,000
1	"	90,000	90,000
1	"	80,000	80,000
1	"	70,000	70,000
2	"	60,000	120,000
1	"	40,000	40,000
5	"	30,000	150,000
1	"	25,000	25,000
7	"	20,000	140,000
3	"	15,000	45,000
31	"	10,000	310,000
67	"	5000	335,000
3	"	3000	9000
432	"	2000	864,000
763	"	1000	763,000
1238	"	500	619,000
90	"	300	27,000
31700	"	200	6,340,000
3900	"	130	637,000
6850	"	100	433,000
50000 drb.	nyerem. és 1 jutalom	kor. 13.160,000	

Mikor sorsoltatnak ki a sorsjegyek?

Az I. osztályb. május 18. és 19-én 3000 drb.
A II. osztályb. jun. 14. és 16-án 4000 drb.
A III. osztályb. jul. 11., 12. és 13-án 5000 drb.
A IV. osztályb. auguszt. 2. és 3-án 4000 drb.
Az V. osztályb. auguszt. 23. és 24-én 4000 drb.
A VI. osztályb. szept. 13-tól kezdve
bezárólag október 11-éig **30000 drb.**
50000 drb.

Mibe kerül egy egész osztálysorsjegy?

Az első osztályhoz: 6 frt, a második osztályhoz: 10 frt, a
harmadik osztályhoz: 16 frt, a negyedik osztályhoz: 20 frt, az ötö-
dik osztályhoz: 16 frt és a hatodik osztályhoz: 12 frt, vagy mind
a hat osztályra 80 frt. Ki egy későbbi osztályba lép köteles az
előző osztályokat megfizetni, azért ajánlatos mindjárt az első osz-
tálynál a sorsjegyet megvenni.

Milyen részletekben adatnak ki az osztálysorsjegyek?

Egész-, fél-, negyed- és nyolczadokban.

Hogy történik a megrendelés a legcélszerűbben?

Postautalvánnyal, melylyel a kívánt részlet értéke mindjárt
beküldhető.

Vevőim micsoda előnyben részesülnek?

A befizetések postatakarékpénztári befizetési lapjaimmal bérmentve történik.
Mindenki hivatalos játéktervet és minden húzás után hivatalos nyereménykimu-
tatást kap. Minden nagyobb nyereményt sürgönyileg tudatok. A hivatalos nye-
reménykimutatás megjelenése után a nyereményeket készpénzben azonnal
kifizetem. Pontos kiszolgálás a legnagyobb előzékenységgel.

Főárudám már számos főnyereményt kifizetett és a szerencse
már sok vevőmnnek kedvezett.

Az első osztály húzása május 18. és 19-én történik.

Árak: $\frac{1}{2}$ 6 frt, $\frac{1}{3}$ 3 frt, $\frac{1}{4}$ 1 frt 50 kr., $\frac{1}{8}$ 75 kr.Megrendelések **TELEKI ZSIGMOND** főelárusítóhoz Pécsen
címezendők.